

Nazwa opracowania:

PLAN OGÓLNY GMINY GORZKOWICE

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Zleceniodawca: **Urząd Gminy Gorzkowice**

Autor: **dr inż. arch. Danuta Mirowska-Walas**

Współpraca: **inż. Wiktoria Pisarek**

Łódź, 22 grudnia 2025 r.

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE OGÓLNE	3
1. Przedmiot i cel opracowania	3
2. Określenie zasięgu terenu objętego prognozą	4
3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	4
4. Podstawy prawne i materiały wyjściowe	5
5. Powiązania z innymi dokumentami	5
II. STAN ISTNIEJĄCY – ANALIZA I OCENA.....	6
1. Charakterystyka istniejącego stanu środowiska i zagospodarowania	6
2. Charakterystyka sąsiedztwa	16
3. Istniejące problemy ochrony środowiska.....	17
4. Tendencje do zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektowanego planu...	19
III. PROJEKTOWANE ZAGOSPODAROWANIE – ANALIZA I OCENA.....	21
1. Cele ochrony środowiska	21
2. Opis projektowanego zagospodarowania.....	23
3. Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych określonych w projekcie planu ogólnego.....	27
4. Ocena warunków zagospodarowania terenów określonych w projekcie planu ogólnego wynikających z potrzeb ochrony środowiska.....	29
5. Ocena wpływu projektowanego zagospodarowania na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi.....	30
6. Ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko	41
7. Możliwości ograniczenia negatywnego oddziaływania ustaleń projektu planu na środowisko przyrodnicze	42
8. Rozwiązania alternatywne do projektu Planu ogólnego	43
9. Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.....	44
10. Przewidywane metody analizy realizacji projektowanego dokumentu	44
11. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko.....	44
12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym.....	44

Załącznik do prognozy – Oświadczenie w trybie art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112, 1881, 1940)

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Przedmiot i cel opracowania

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko przyrodnicze ustaleń Planu ogólnego obszaru gminy Gorzkowice, zainicjowanego Uchwałą Nr II.13.2024 Rady Gminy Gorzkowice z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia ww. planu.

Należy wskazać, iż forma i zapis projektu planu ogólnego gminy Gorzkowice wynika wprost z wymagań ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907, 1940, z 2025 r. poz. 680) i jest znacząco różna od obowiązującej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzkowice zatwierdzonej uchwałą Nr XXXIV/211/2013 Rady Gminy Gorzkowice z dnia 16 września 2013 r. – dokumentu określającego politykę przestrzenną gminy. Niemniej jednak ustalenia dotyczące przeznaczenia poszczególnych terenów, poza obecnym ograniczeniem terenów przeznaczonych dla funkcji mieszkaniowej (co wynika z ustawowych wymogów dotyczących planu ogólnego), pozostają w dużej części aktualne. W związku z powyższym treść prognozy oddziaływania na środowisko sporządzonej dla potrzeb ww. zmiany Studium uikzp, jest częściowo aktualna, więc w niniejszym opracowaniu dokonano aktualizacji tych treści, które straciły swoją aktualność oraz pominięto treści, które bezpośrednio dotyczyły formy i zapisów ww. zmiany studium uikzp.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, głównym celem niniejszego opracowania – prognozy – jest prezentowanie społeczeństwu i organom opiniującym ww. projekt, zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi, jakie mogą wynikać z realizacji Planu ogólnego.

Celem prognozy jest wstępne ustalenie zakresu uciążliwości dla środowiska, jakie mogą wystąpić pod wpływem ustaleń Planu ogólnego oraz wskazanie metod ich zmniejszania lub wykluczenia.

Niniejszą prognozę opracowano w oparciu o wymogi:

- Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r., poz. 1112, 1881, 1940),
- Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907, 1940, z 2025 r. poz. 680).

Zgodnie z art. 46 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... Plan ogólny wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Tryb i zakres sporządzenia powyższej oceny określa ww. ustawa.

Zgodnie z powyższym na tę ocenę składają się:

- opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko w zakresie określonym w ustawie,
- przeprowadzenie procedury formalnej, w tym:
 - uzgodnienie z właściwymi organami stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie,
 - uzyskanie odpowiednich opinii i uzgodnień,
 - wyłożenie prognozy wraz z projektem Planu ogólnego do publicznego wglądu,
 - rozpatrzenie wniosków i uwag zgłoszonych do prognozy oddziaływania na środowisko w czasie składania wniosków i wyłożenia do publicznego wglądu,
 - przygotowanie uzasadnienia i podsumowania dla potrzeb przyjęcia prognozy przez organ.

W celu łatwiejszego odniesienia do ww. przepisów w tytułach rozdziałów przywołano stosowne artykuły, ustępy, punkty.

2. Określenie zasięgu terenu objętego prognozą

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Zgodnie z treścią uchwały Nr II.13.2024 Rady Gminy Gorzkowice z dnia 20 maja 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Gorzkowice sporządzona na jego potrzeby niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko obejmuje swoim zasięgiem cały obszar gminy w jej granicach administracyjnych.

Gmina Gorzkowice jest gminą wiejską położoną w centralnej Polsce, w województwie łódzkim, w południowej części powiatu piotrkowskiego w odległości ok. 28 km od Piotrkowa Trybunalskiego i 25 km od Radomska. Obszar gminy to ok. 102 km². Gminę ogółem zamieszkuje 8 126 osób (stan na 31 grudnia 2024 r., wg Bazy Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego), gęstość zaludnienia wynosi niespełna 79,5 os/km² (w 2024 r., wielkość wyższa niż dla całego powiatu).

3. Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Przy sporządzaniu prognozy posłużono się metodą analityczno-syntetyczną. Wykorzystano materiały kartograficzne, opracowania planistyczne z zakresu badań środowiska przyrodniczego na omawianym obszarze oraz przeprowadzono inwentaryzację stanu zagospodarowania przestrzennego.

Zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda sporządzenia prognozy polegała na porównaniu funkcjonowania obszaru objętego opracowaniem (w sensie ekologicznym) w chwili obecnej z funkcjonowaniem przewidywanym, jako skutek realizacji ustaleń projektu planu ogólnego.

4. Podstawy prawne i materiały wyjściowe

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Niniejszą prognozę opracowano w oparciu o wymogi:

- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940),
- ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1130, 1907, 1940, z 2025 r. poz. 680),

Dodatkowo wspierano się wymogami obowiązujących ustaw z zakresu m.in. prawa budowlanego i inżynierii, samorządu gminnego, ochrony środowiska i ochrony przyrody, powierzchni ziemi i geologii, odpadów, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza atmosferycznego i obowiązujących norm hałasu.

Przy sporządzaniu prognozy korzystano również z opracowań planistycznych, ogólnogeograficznych, wykazów, baz danych, map i geoportali.

5. Powiązania z innymi dokumentami

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Niniejsze opracowanie jest ściśle powiązane z następującymi dokumentami:

- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, zatwierdzonym uchwałą Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia z dnia 28 sierpnia 2018 r., którego integralną część stanowi Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi,
- Audytem krajobrazowym województwa łódzkiego, przyjętym uchwałą Nr XIII/150/25 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 kwietnia 2025 r.,
- Zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzkowice przyjętą uchwałą Nr XXXIV/211/2013 Rady Gminy Gorzkowice z dnia 16 września 2013 r.,
- miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie geodezyjnym Gorzkowiczki zatwierdzonym uchwałą Nr XXXV/252/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r.,
- opracowaniem ekofizjograficznym dla gminy Gorzkowice, zaktualizowanym w 2025 r.

Wszelkie ustalenia zawarte w analizowanym projekcie planu ogólnego, a także skutki realizacji zawartych w nim ustaleń (przeanalizowane w niniejszej prognozie), są skorelowane z zapisami zawartymi w ww. dokumentach.

II. STAN ISTNIEJĄCY – ANALIZA I OCENA

1. Charakterystyka istniejącego stanu środowiska i zagospodarowania

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Położenie administracyjne i charakterystyka zagospodarowania

Obszar objęty projektem planu ogólnego obejmuje gminę wiejską Gorzkowice w jej granicach administracyjnych, o powierzchni 10 219 ha. Gmina położona jest w południowej części powiatu piotrkowskiego w odległości ok. 28 km od Piotrkowa Trybunalskiego i 25 km od Radomska. Sąsiaduje: od północy z gminą Rozprza, od zachodu – gminą Kamieńsk i gminą Gomunice, od południa – gminą Kodrąb, od strony południowowschodniej – gminą Masłowice oraz od wschodu – gminą Łęki Szlacheckie. W jej granicach wydzielono 21 sołectw, na które łącznie składają się 52 miejscowości.

Funkcje centralne na terenie objętym projektem planu ogólnego pełnią Gorzkowice, dawniej miasto a obecnie wieś, położone na zachodnim brzegu rzeki Prudki.

Układ drogowy gminy ma kształt promienisty, w którego centrum znajdują się Gorzkowice położone u zbiegu 4 dróg powiatowych. Przez teren gminy, w jej północno-zachodniej części przebiega droga krajowa nr 91, a w niedalekim sąsiedztwie, na terenie gminy Kamieńsk autostrada A- (Gdańsk – Cieszyń). Ważnym elementem komunikacji o znaczeniu ponadregionalnym jest linia kolejowa (historyczna linia kolei Warszawsko - Wiedeńskiej) ze stacją w Gorzkowicach.

Ponadlokalny element infrastruktury technicznej na terenie gminy stanowi gazociąg wysokiego ciśnienia DN500. W okolicach Żuchowic, Grabostowa, Porosła i Gorzkowiczek znajdują się udokumentowane zasoby węgla brunatnego stanowiące niewielki fragment złoża „Pole Kamieńsk”.

W zachodniej części gminy zlokalizowany jest dział wodny pierwszego rzędu dzielący jej terytorium pomiędzy dorzecze Wisły i Odry, ponadto gmina w całości położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 408 – Niecka Miechowska, dlatego też ochrona stosunków wodnych ma szczególne znaczenie.

W północno-wschodniej części gminy znajduje się fragment zbiornika retencyjnego Cieszanowice, który zlokalizowany jest na pograniczu trzech gmin: Gorzkowice, Rozprza i Łęki Szlacheckie.

Gmina posiada liczne walory kulturowe, a zwłaszcza dużą ilość zabytkowych parków dworskich i wiejskich.

Geologia

Budowa geologiczna gminy Gorzkowice jest zróżnicowana i ma istotny wpływ na kształtowanie krajobrazu, właściwości gleb oraz warunki hydrologiczne regionu. Obszar wchodzi w skład Niecki Łódzkiej, a jego podłoże przed czwartorzędowe składa się głównie z osadów jurajskich i kredowych o pochodzeniu lądowym i morskim. Należy zauważyć, że osady jurajskie występują tu lokalnie i sporadycznie tworzą wychodnie w obrębie Niecki Łódzkiej.

W kontekście tektonicznym, obszar gminy znajduje się na elewacji radomszczańskej, będącej wypiętrzeniem utworów jurajskich oddzielających Nieckę Łódzką od Niecki Miechowskiej. W obrębie tej elewacji wyróżniono struktury takie jak antyklina Smotryszowa (Zakrzewa Wielkiego), synklina Zapolic oraz antyklina Chełma. Obecność tych struktur świadczy o skomplikowanej historii geologicznej regionu, związanej z procesami tektonicznymi i sedymentacyjnymi zachodzącymi na przestrzeni milionów lat. W okresie czwartorzędu obszar gminy został pokryty osadami polodowcowymi, głównie piaskami pochodzenia fluwioglacjalnego, będącymi efektem odpływu wód z topniejących lodowców zlodowacenia warciańskiego.

Rzeźba terenu

Według podziału J. Kondrackiego gmina Gorzkowice położona jest w obrębie dwóch prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego i Wyżyny Polskiej. W granicach Niżu Środkowoeuropejskiego wyróżnić można dwa mezoregiony. Pierwszy z nich to zajmująca największą powierzchnię na obszarze arkusza, urozmaicona morfologicznie Wysoczyzna Bełchatowska. Budują ją utwory lodowcowe wykształcone w postaci zorientowanych południkowo pagórków morenowych. Wysokości bezwzględne wahają się od 190 m n.p.m. w dolinach rzecznych, do 240 m n.p.m. na kulminacjach pagórków lodowcowych. Drugim mezoregionem jest Równina Piotrkowska znajdująca się w północno-wschodniej części obszaru gminy. Dominują tu płaskie, piaszczyste równiny o niewielkich deniwelacjach. Wysokości bezwzględne wahają się w granicach 190 – 220 m n.p.m. (najwyższe wzniesienia to wydmy). Południowo-wschodnią część gminy Gorzkowice zajmują Wzgórza Radomszczańskie – Mezoregion należący do Wyżyny Małopolskiej. Powierzchnia terenu jest tutaj pokryta utworami lodowcowymi i wodnolodowcowymi stadiału maksymalnego zlodowacenia środkowopolskiego. Wysokości bezwzględne wahają się od 210 m n.p.m. do 250 m n.p.m. na kulminacjach pagórków lodowcowych fazy Odrzywoła.

Surowce mineralne

Na podstawie danych Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych Polski MIDAS, prowadzonego przez Państwowy Instytut Geologiczny–Państwowy Instytut Badawczy na terenie gminy Gorzkowice występuje 5 udokumentowanych złóż kopalin:

- złóż węgla brunatnych „Bełchatów-pole Kamieńsk”, powierzchnia 161,46 ha, złóż sięga od północnego zachodu gminy po wieś Gorzkowiczki,
- złóż piasku i żwirów „Daniszewice”, powierzchnia 1,89 ha, położone we wschodniej części gminy, na działkach nr ew. 70 i 71 we wsi Daniszewice,
- złóż pisków i żwirów „Kopaniny”, powierzchnia 6,96 ha, znacząca część złóża zalega na terenie powiatu radomszczańskiego – złóż o zasobach rozpoznanych szczegółowo,
- złóż pisków i żwirów „Sobaków”, powierzchnia 5,29 ha, złóż piasku i żwiru położone w zachodniej części gminy, na działkach nr ew. 210, 211 we wsi Sobaków,
- złóż piasku i żwirów „Daniszewice I”, powierzchnia 1,35 ha, położone we wschodniej części gminy, na działkach nr ew. 71 i 72/2 we wsi Daniszewice,

Tereny górnicze

- teren górniczy „Sobaków”, powierzchnia 5,99 ha.

Obszary górnicze

- obszar górniczy „Sobaków”, powierzchnia 5,99 ha.

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Gorzkowice położony jest na obszarze wododziału I rzędu rozdzielającego dorzecza Wisły i Odry. Wschodnia część gminy odwadniana jest do rzeki Luciąży, będącej dopływem Pilicy, natomiast zachodnie obszary – do rzeki Widawki, a w konsekwencji do Warty.

Główny układ hydrograficzny gminy tworzy rzeka Prudka, przepływająca przez jej teren w kierunku południkowym. Prudka, mająca swoje źródła w gminie Kodrąb, wpływa do Gorzkowic w okolicach Rdułtowic, gdzie przyjmuje dwa lewobrzeżne dopływy ze strefy wododziałowej. Następnie mija miejscowości Krzemieniewice, Kopanina, Bujniczki, Plucice Kolonia i Plucice, przyjmując po drodze prawobrzeżne dopływy, po czym wpływa do Gorzkowic. Poniżej Szczepanowic zasila zbiorniki wodne przy granicy gminy i uchodzi do rzeki Luciąży. Sieć rzeczna gminy jest niesymetryczna i prawostronnie rozbudowana, z jednym lewobrzeżnym dopływem w południowej części.

Obszar gminy Gorzkowice charakteryzuje się szczupłymi zasobami wodnymi i małą zdolnością retencyjną. Główne zagrożenia hydrologiczne wiążą się ze wzmożonymi opadami i roztopami wiosennymi, które mogą prowadzić do powodzi, jednak obszary zagrożone to głównie doliny rzek Luciąży i Prudki. Na terenie gminy zlokalizowano fragment Zbiornika Cieszanowice na rzece Luciąży, który pełni funkcje retencyjne, przeciwpowodziowe. Oprócz niego występuje wiele mniejszych zbiorników wodnych, w tym stawy, zbiorniki śródlądowe oraz obiekty retencyjne przy siedzibach OSP, które wspomagają lokalny bilans wodny i zwiększają różnorodność biologiczną.

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami i na podstawie mapy zagrożenia powodziowego, sporządzonej przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, udostępnionych do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Infrastruktury w dniu 7 września 2022 r. stwierdzono, że na terenie gminy Gorzkowice występują:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q=10\%$),
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q=1\%$);

Ww. obszary dotyczą doliny rzeki Luciąży, terenów położonych, poniżej zbiornika Cieszanowice w obrębach ewidencyjnych Wilkoszewice i Cieszanowice. Obszary te nie posiadają wałów przeciwpowodziowych

Obszar gminy Gorzkowice znajduje się w zasięgu Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

- „Bogdanówka” – kod: RW200010254534499, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych,
- „Luciąża od zb. Cieszanowice do Bogdanówki”- kod: RW2000102545343, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych,
- „Widawka do Kręcicy”- kod: RW600010182139, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych,
- „Jeziorka”- kod: RW600010182169, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych,
- „Luciąża do zb. Cieszanowice” – kod: RW20000625453417, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych,
- „Prudka” – kod: RW20000625453429, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych,

Działalność wydobywcza KWB Bełchatów wpływa na wahania poziomu wód gruntowych w rejonie gminy. Ochrona i zachowanie istniejących zasobów wodnych oraz zbiorników, w tym ostoi ptaków wodnoblotnych, stanowi istotny element zarządzania środowiskiem w gminie Gorzkowice.

Wody podziemne

Na południowo-zachodniej części gminy występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 408 – Niecka Miechowska (zbiornik szczelinowo-porowy) na podłożu zbudowanym głównie z utworów mezozoicznych – wiek utworów wodonośnych – kreda górna. Jest to zbiornik o powierzchni całkowitej 3136 km².

GZWP nr 408 charakteryzuje się wodami bardzo czystymi i czystymi do użytku bez uzdatniania lub bardzo nieznacznie zanieczyszczonymi (odbiegającymi od normy), łatwymi do uzdatniania. Dla zbiornika wydzielono obszar ochronny ze względu na występowanie w jego obrębie terenów podatnych na zanieczyszczenia. Proponowany obszar ochronny wynosi ok. 2184 km. Na przeważającym obszarze gminy głębokość występowania pierwszego, użytkowego poziomu wodonośnego występuje poniżej 40 m. Jedynie w okolicach Zbiornika Cieszanowice użytkowy poziom wodonośny występuje na głębokości 20 – 60 m, a w pasie ciągnącym się od wsi Szczukocice i Żuchowice Kolonia na zachodzie do Krosna oraz Dąbrowy Krośnieńskiej na wschodzie, głębokość ta wynosi od 40 do 60 m. Powyższe jest związane przede wszystkim z piaskami rzecznyymi interglacjału mazowieckiego wielkiego oraz żwirowo-piaszczystymi osadami wodnolodowcowymi, które zalegają pod glinami morenowymi.

Obszar gminy Gorzkowice znajduje się w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd):

- nr 99 - kod: GW600099, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych,
- nr 82 - kod: GW600082, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych,
- nr 98 - kod: GW600098, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Gleby

Występowanie gleb w gminie Gorzkowice związane jest z występowaniem w jej podłożu piasków różnej genezy oraz płatów glin morenowych lekkich i średnich, na powierzchniach spiaszczonych. Znaczną rolę odegrały też procesy klimatyczne holocenu, kiedy na obszarze Polski środkowej panował klimat

zbliżony do współczesnego, a w optimum termicznym klimat zbliżony do śródziemnomorskiego. W środowisku tym powstały gleby, które zachowały swoje główne znamiona genetyczne do czasów współczesnych.

Na terenie gminy Gorzkowice dominują gleby o klasach gruntowych od III-VI, które stanowią ok. 61% powierzchni ogólnej gminy. Grunty orne klasy III łącznie zajmują powierzchnię ok. 704 ha co stanowi ok. 7% powierzchni całej gminy. Użytki zielone klasy III zajmują powierzchnię ok. 31 ha i stanowią ok. 0,3% powierzchni całej gminy.

Spośród typów gleb przeważają gleby brunatne wyługowane wykształcone z piasków gliniastych, zalegające na glinach lekkich i średnich lub z piasków gliniastych pylastych oraz gorsze gleby płowe. Gleby klasy V i VI to w przeważającej mierze gleby rdzawe i brunatne wyługowane (z piasków luźnych).

Grunty gminy Gorzkowice są w dużej mierze zmeliorowane (w zasięgu obrębów Wilkoszewice, Gościnna, Sobakówek, Gorzkowiczki, Żuchowice, Bujnice, Szczukocice Majątek, Kotków, Krzemieniewice). Całkowita powierzchnia terenów zmeliorowanych wynosi ok. 1266 ha.

Warunki klimatyczne

Gmina Gorzkowice leży w centralnej Polsce, w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego, który charakteryzuje się wyraźnymi zmianami temperatur w ciągu roku oraz dość dużymi opadami deszczu. Klimat w tej części kraju jest typowy dla nizin środkowoeuropejskich.

Średnia roczna temperatura w gminie Gorzkowice wynosi około 8-9°C. Lata są ciepłe, z temperaturami wynoszącymi średnio od 18°C do 22°C, a zimy stosunkowo chłodne, z temperaturami w okolicach -5°C do -2°C, chociaż w okresach mrozów mogą występować niższe temperatury.

Opady atmosferyczne w gminie Gorzkowice rozkładają się stosunkowo równomiernie w ciągu całego roku, choć z przewagą w miesiącach letnich. Średnia roczna suma opadów wynosi około 550-650 mm, co sprzyja rozwojowi roślinności, ale jednocześnie stwarza wyzwania związane z gospodarką wodną, zwłaszcza w latach o niższej sumie opadów.

Wiatry w regionie są umiarkowane, a najczęściej występują wiatry zachodnie i południowo-zachodnie, związane z wpływami Atlantyku. W okresie zimowym mogą pojawić się mroźne wiatry z kierunków północnych.

Klimat gminy Gorzkowice sprzyja uprawom rolnym, jednak wiosenne przymrozki mogą stanowić zagrożenie dla młodych roślin, zwłaszcza w okresie wczesnowiosennym. Warunki klimatyczne wpływają również na prowadzenie działalności rolniczej w zakresie nawadniania i ochrony przed suszą w cieplejszych miesiącach.

Zmiany klimatu i zjawiska ekstremalne

Wieloletnie obserwacje i badania potwierdzają znaczne zmiany klimatu. Zauważa się m.in. dużą zmienność temperatury powietrza i z roku na rok, rosnący systematycznie od połowy XIX w. trend tempera-

tury, tendencje spadkowe liczby dni mroźnych i bardzo mroźnych, zwiększenie liczby dni upalnych, zmiany struktury opadów (wzrost liczby dni z opadem dobowym o dużym natężeniu), wzrost liczby dni słonecznych. Skutkiem powyższego są ekstremalne zjawiska pogodowe – m.in. fale upałów, susze, nawałne opady (w tym gradobicia) i burze, wiatry huraganowe, trąby powietrzne, których przeciwdziałanie należy uwzględnić przy redagowaniu dokumentów ustaleń projektu planu ogólnego.

Konsekwencje zmian klimatu

Zmiany klimatu będą miały znaczący wpływ na gospodarkę i społeczeństwo gminy Gorzkowice oddziałując na fizyczne i biologiczne elementy lokalnego ekosystemu, takie jak woda, gleba, powietrze i różnorodność biologiczna.

Zmiany klimatu wpłyną na rolnictwo, które stanowi ważny element lokalnej gospodarki. Przewidywane zmiany pogodowe, takie jak długotrwałe susze czy nawałnice, zwiększą ryzyko nieudanych plonów i wpłyną na dostępność wody dla upraw. Ponadto, degradacja gleby, w tym zmniejszenie zawartości materii organicznej, osłabi jej żyzność, co negatywnie przełoży się na produkcję rolną. W sektorze infrastruktury zmiany klimatu mogą powodować uszkodzenia dróg, mostów i systemów wodno-kanalizacyjnych, co wpłynie na jakość życia mieszkańców oraz dostępność miasta dla turystów. Zmieniające się warunki hydrologiczne, w tym spadek poziomu wody w Wiśle w wyniku susz, mogą utrudniać funkcjonowanie przystani rzecznych i wpływać na lokalne ekosystemy nadrzeczne. Zmiany klimatu mogą również wywierać wpływ na zdrowie mieszkańców i bioróżnorodność obszaru objętego projektem planu ogólnego. Rosnąca częstotliwość ekstremalnych zjawisk pogodowych, takich jak fale upałów, może prowadzić do zwiększonej liczby schorzeń związanych z wysokimi temperaturami. Jednocześnie nowe warunki klimatyczne mogą sprzyjać rozprzestrzenianiu się szkodników i chorób, wpływając negatywnie na zdrowie ludzi, roślin i zwierząt.

Flora i fauna

Na terenie gminy Gorzkowice w 2023 r. znajdowało się 1645 ha lasów. Głównymi kompleksami lasów są: Las Bujnicki we wschodniej części gminy oraz Las Szczukocki w południowej części gminy. Lasy gminne należą do Nadleśnictwa Łęczno i podlegają leśnictwu Gorzkowice. Lesistość gminy wynosi ok. 16,3 % (GUS 2023 r.), co w dużej mierze odbiega od wartości charakteryzującej obszar całego państwa – około 29,6 %. Zdecydowana większość gatunków roślinnych występujących na terenie gminy należy do tzw. elementu geograficznego holarktycznego i jego pod elementów: wokół biegunowego (np. borówka brusznica, widłak jałowcowaty), eurosyberyjskiego (sosna zwyczajna), środkowoeuropejskiego (dąb bezszypułkowy), subatlantycko-europejskiego (trawa szczotlicza siwa, żarnowiec miotlasty).

Gmina znajduje się na północnej granicy występowania jawora – liczniejsze skupiska tych drzew w pobliżu granicy, a zwłaszcza stanowiska występujące poza granicą zwartego zasięgu zasługują na ochronę ze względu na ich duże znaczenia dla nauki, gospodarki leśnej, a także dydaktyki i krajoznawstwa.

Na terenie gminy występuje szereg roślin chronionych: skrzyp zimowy, bagno zwyczajne, bluszcz pospolity, kopytnik pospolity, konwalia majowa, cladonia rangiferina. Obszar gminy to także siedliska dawnych grądów (lipa, dąb, grab), które są obecnie zajęte pod pola uprawne, sady i ogrody, a częściowo przez jednogatunkowe uprawy leśne. Panujące obecnie drzewostany sosnowe z domieszką jodły mają niewiele wspólnego z naturalnymi borami. Zwarte obszary leśne są stosunkowo niewielkie i zlokalizowane głównie w części zachodniej gminy. W obrębie Lasów Państwowych wydzielone są ponadto kompleksy lasów mających za zadanie ochronę siedlisk wilgotnych. Lasy położone na gruntach prywatnych w postaci drobnych kompleksów rozrzucone są nieregularnie na obszarze gminy. Trzeba jednak pamiętać, że nawet niewielkie fragmenty drzewostanów spełniają ważną biologiczną funkcję.

Pozostawione fragmenty starego drzewostanu na zrębach są wiatrochronami i ostojami zwierzo-
winy. Korony tych drzew są miejscami lęgowymi dla ptaków. Pod takimi drzewostanami występuje znacznie bogatsza fauna pożytecznych zwierząt glebowych niż na zrębie, mogą one w szybszym tempie ponownie skolonizować obszar zrębowy. Kępy drzew liściastych w jednolitych drzewostanach sosnowych są miejscem żerowania i lęgu gatunków zwierząt, które w litym drzewostanie sosnowym nie znajdują dla siebie odpowiedniej niszy biologicznej, spełniają ponadto funkcję fitomelioracyjną oraz użyźniają glebę. Faunę gminy stanowią głównie zwierzęta leśne, które przetrwały w zachowanych lub nowo utworzonych kompleksach leśnych. Ponadto dla niektórych gatunków ostoję tworzą zabytkowe parki oraz śródpolne i porolne zalesienia, a niekiedy także drewniane budynki, zwykle stare opuszczone stodoły. Na terenie lasów można spotkać wiele gatunków związanych pokarmowo z sosną, gdyż ten gatunek przeważa w tutejszych lasach. Spotyka się tu m.in. motyle (barczatka sosnowka, brudnica mniszka), pasikoniki, chrząszcze. Ponadto występują tutaj muchówki, wiele gatunków płazów (żaba trawna, żaba moczarowa, ropucha szara). Bogata w gatunki jest fauna ptaków – występują liczne gatunki z rzędu wróblowatych, dzięcioły, zięby. Zbiornik retencyjny Cieszanowice (północno – wschodnia część gminy) stanowi ostoję ptaków wodno – błotnych, które traktują ten obszar jako lęgowiska, żerowiska oraz miejsce odpoczynku podczas wiosennych i jesiennych przelotów. Wśród ptaków rzadkich przebywa tutaj mewa śmieszka. Zróżnicowana jest także fauna ssaków. W tutejszych lasach można spotkać jelenie, sarny, dziki, lisy, a także gryzonie – myszy leśne i wiewiórki. Na terenie gminy licznie występuje także fauna związana z terenami rolniczymi – polami uprawnymi, łąkami i pastwiskami. Na suchych pastwiskach występują m.in. bąki, łowiki szerszeniaki (przypominające szerszenia i polujące na osy), motyle, np. paź królowej, turkucie podjadki, świerszcze polne. Zbiorowiska łąkowe zwabiają wiele gatunków owadów żywiących się nektarem i pyłkiem kwiatowym, np. motyli, pszczołowatych, wśród których są objęte ochroną gatunkową trzmiele. Na polach i łąkach spotyka się też różnorodne gatunki ptaków, jak np.: bogatka, kos, zięba, szpak, sroka, bażant łowny, kuropatwa, skowronek, jaskółka, wróbel domowy. Często spotkać można także bociana białego. Najliczniejszymi ssakami upraw rolnych są gryzonie, głównie myszy zielne. Z gatunków łownych najpospolitsze są zające.

Obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione

Na terenie gminy występują niżej wymienione obszary prawnie chronione ze względu na swoje walory przyrodnicze i krajobrazowe:

– Obszar Chronionego Krajobrazu

Niewielki fragment gminy znajduje się w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Widawki”. Obszar został ustanowiony Rozporządzeniem Nr 59/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 4 grudnia 2007 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki (Dz. U. z 2007 r. Nr 274, poz. 3324) w celu ochrony doliny rzeki Widawki z wartościowymi siedliskami i zbiorowiskami roślinnymi, ochrony koryta rzeki Widawki stanowiącej na znacznej przestrzeni naturalny ciek wodny, ochrony korytarza ekologicznego łączącego dolinę Warty z doliną Pilicy. Są to tereny cenne przyrodniczo, o znacznym zalesieniu, z licznymi zbiornikami wodnymi, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniących funkcję korytarza ekologicznego;

– Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 – obszary siedliskowe:

- „Lasy Gorzkowickie” kod obszaru PLH100020 – obszar obejmuje południowy fragment uroczyska leśnego Szczukocice o powierzchni 61,5 ha. Ustanowiony został Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE). Położony jest w strefie źródłiskowej bezimiennego cieku będącego lewobrzeżnym dopływem Prudki. Płaskie zabagnione obniżenie terenu zajmują lasy łęgowe, w niektórych fragmentach posiadające cechy przejściowe do olsów. W wielu miejscach na skutek przesuszenia siedliska, lasy łęgowe przekształcają się w grądy niskie. Wyżej położone łagodne zbocza zajmują typowo wykształcone grądy, typowe i wysokie z udziałem jodły w drzewostanie. Drzewostany w większości mają 100 lat. Obszar ma istotne znaczenie dla ochrony 2 typów siedlisk leśnych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Są to dobrze wykształcone lasy olszowe w źródłiskowym fragmencie cieku oraz grądy (tutaj odmiana małopolska z jodłą pospolitą) w zróżnicowanych ekologicznie podzespołach;
- „Dąbrowy w Marianku” kod obszaru PLH100027 – obszar obejmuje wschodni fragment kompleksu leśnego położonego na północny zachód od miejscowości Marianek o powierzchni 72,70 ha Ustanowiony został Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE). Szczególnie cenne są fragmenty kompleksu leśnego chroniące starodrzew dębowy. Stanowiska dąbrów kwaśnych występują tu na peryferiach geograficznego zasięgu. Obiekt ma istotne znaczenie dla uzupełnienia rozmieszczenia sieci obszarów chroniących siedliska dąbrów w Polsce środkowej;

- użytki ekologiczne

Na terenie gminy Gorzkowice występuje 18 użytków ekologicznych:

- 1 siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków,
- 16 bagien,
- 1 inne,

które są elementami trwale urozmaicającymi środowisko leśne.

- pomniki przyrody

Na terenie gminy znajduje się 9 pomników przyrody, zlokalizowanych w miejscowości: Sobakówek (19 drzew), Gościnna (31 drzew), Gościnna (1 drzew), Gościnna (2 drzew), Cieszanowice (2 drzew), Bujnice (1 drzewo), Szczepanowice (14 drzew), Kotków (14 drzew), Żuchowice (26 drzew).

Środowisko kulturowe

Zgodnie z Gminną Ewidencją Zabytków przyjętą Zarządzeniem Wójta Gminy Gorzkowice Nr 89/2015 z dnia 2 grudnia 2015 r. na terenie gminy Gorzkowice występują:

- 11 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków;
- zabytki nieruchome ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków:
 - 53 obiekty i obszary;
 - 231 stanowisk archeologicznych ujętych na kartach AZP w zasobach WKZ;

Na terenie gminy znajduje się 11 parków (w tym 6 dworskich), wśród nich są objęte ochroną:

- 8 w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- 8 w gminnej ewidencji zabytków.

Zabytkowe parki reprezentują duże wartości dla lokalnej okolicy. Układy kompozycyjno - przestrzenne parków wpływają pozytywnie na wygląd równinnego i ubogiego w roślinność wysoką, krajobrazu gminy stanowiąc niejednokrotnie wyspę wysokiej zieleni. Liczne aleje: grabowe i grabowo-lipowe (Szczepanowice, Sobakówek, Kotków, Cieszanowice), kasztanowe (Żuchowice) i cisowe (Żuchowice) oraz zbiorniki wodne zlokalizowane na terenach parków, wzbogacają piękno krajobrazu, poprawiają warunki klimatyczne okolicy, stanowią miejsca lęgowe dla ptactwa i drobnej zwierzyny.

Na terenie gminy Gorzkowice nie występują obiekty określone jako dobra kultury współczesnej w rozumieniu art. 2 ust. 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zagospodarowanie gminy

Układ przestrzenny gminy Gorzkowice określają uwarunkowania przyrodnicze, to jest ukształtowanie w postaci dolin rzek Luciąży i Prudki, tereny leśne głównie w części wschodniej i południowo - zachodniej oraz kompleksy dobrych gleb. Dostępność komunikacyjną gminy zapewnia linia kolejowa relacji Warszawa – Częstochowa – Katowice ze stacją w Gorzkowicach, droga krajowa nr 1 relacji Gdańsk - Cieszyń przebiegająca w odległości 2 km od północno – zachodniej granicy gminy Gorzkowice oraz sieć dróg publicznych. Charakterystyczny jest układ dróg zbiegających się w Gorzkowicach. Dominującą funkcją jest rolnictwo. Stopień zurbanizowania obszaru jest stosunkowo niski. Najbliżej położonym

miastem jest Kamieńsk, pełniący funkcję ośrodka lokalnego, z którym gmina posiada pewne powiązania administracyjne i gospodarcze. W sieci osadniczej gminy wielkością wyróżniają się Gorzkowice pełniące rolę ośrodka gminnego ze znaczną ilością usług oraz Gorzkowiczki z usługami uzupełniającymi. Lokalizacja pozostałych usług ma charakter punktowy.

Zabudowa wiejska, usytuowana wzdłuż dróg ma charakter pasmowy, ale tylko w niewielu wsiach jest zwarta. Stosunkowo mało jest zabudowy rozproszonej oddalonej od skupisk siedlisk wiejskich. Zabudowa jednorodzinna w formie większych zespołów występuje w Gorzkowicach i Gorzkowiczkach. Zabudowa wielorodzinna zlokalizowana w niewielkiej liczbie w Gorzkowicach (osiedle Wielkiego Proletariatu). Budownictwo rekreacji indywidualnej występuje w rejonie sąsiadującym ze Zbiornikiem Cieszanowice we wsi Kolonia Daniszewice i Cieszanowice.

Gorzkowice, niegdyś miasto, posiada historycznie ukształtowany układ przestrzenny z centralnym placem, jego pierzejami, dominantą w postaci zabytkowego kościoła i siatką sąsiednich ulic.

Gmina Gorzkowice reprezentuje krajobraz o dużych walorach historycznych, kulturowych, wartościach krajobrazowych i krajoznawczych. Decyduje o tym znaczna ilość zachowanych do dziś, cennych kulturowo obiektów oraz zachowany w znacznym stopniu cały układ przestrzenny osadnictwa historycznego. Spośród pozostałych wsi na terenie gminy na uwagę zasługują:

- Czerno - wieś sznurowa o wybitnych wartościach krajobrazowych,
- Plucice - ulicówka, której powstanie datowane jest na 1386 r. Miejscowość ta posiada walory krajoznawczo – etnograficzne,
- Szczukocice - wieś pochodząca z 1386 r. o układzie nierozpoznanym.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna wskazuje na możliwości rozwojowe gminy. Walory przyrodnicze i krajobrazowe części południowej stanowią potencjał w zakresie rozwoju turystyki i rekreacji.

Potencjał rolny w postaci kompleksów dobrych gleb może stać się czynnikiem rozwoju rolnictwa specjalistycznego i hodowli. Natomiast przebieg autostrady jest przesłanką dla powstania tzw. pasma rozwoju i przedsiębiorczości.

Podstawowe uwarunkowania i wytyczne do zagospodarowania gminy wynikające z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w gminie Gorzkowice występuje szereg uwarunkowań, które winny być uwzględniane przy planowaniu jej zagospodarowania. Miejscowość Gorzkowice, zakwalifikowana jako ośrodek osadniczy o randze lokalnej, pełni kluczową rolę w rozwoju gminy. W związku z tym, planowane inwestycje muszą uwzględniać potrzeby mieszkańców oraz rozwój zabudowy mieszkaniowej, przy jednoczesnym zachowaniu ładu przestrzennego i wysokiej jakości życia.

Gmina charakteryzuje się cennymi obszarami przyrodniczymi, które wymagają szczególnej ochrony. W południowo-zachodniej części gminy znajduje się obszar Natura 2000 „Lasy Gorzkowickie”, a we wschodniej części „Dąbrowy w Marianku”. Te obszary powinny być objęte systemem ochrony, aby

zachować ich unikalne walory przyrodnicze. Ponadto, wschodnia część gminy obejmuje fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Widawki”, który należy chronić przed niekontrolowaną zabudową. Północno-wschodnia część gminy, z wysokimi walorami krajobrazowymi, może stać się atrakcyjnym terenem do rozwoju turystyki przyrodniczej, zachowując jednocześnie walory ekologiczne.

Gmina posiada także cenne zasoby kulturowe. Historyczny układ przestrzenny Gorzkowic oraz obszar krajobrazu kulturowego wokół aglomeracji Gorzkowice stanowią fundamenty lokalnej tożsamości. Ochrona tych zasobów wymaga rewitalizacji przestrzeni publicznych, w tym odnowy zabytkowych budynków i kompozycji zieleni. Konieczne jest stworzenie spójnej koncepcji zagospodarowania przestrzennego, która uwzględni te wartości i wkomponuje je w rozwój gminy.

W północnej części gminy znajdują się tereny o najbardziej wartościowych glebach rolniczych (klasa III-IV), które stanowią fundament produkcji rolnej. Należy dążyć do ochrony tych obszarów przed niekontrolowaną zabudową i rozwijać rolnictwo w sposób zrównoważony, z poszanowaniem dla środowiska.

Gmina Gorzkowice ma także potencjał dla rozwoju turystyki. Przebiegający przez gminę szlak „Kolej Warszawsko-Wiedeńska” o znaczeniu ponadregionalnym oraz „Szlak Zamków” o znaczeniu regionalnym stanowią dobre podstawy do rozwoju turystyki kulturowej i przyrodniczej. Należy zadbać o odpowiednią infrastrukturę turystyczną, w tym ścieżki rowerowe, piesze szlaki turystyczne oraz punkty informacyjne, które przyciągną turystów i poprawią jakość życia mieszkańców.

2. Charakterystyka sąsiedztwa

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. b ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Północna część gminy Gorzkowice graniczy z gminą Rozprza wchodzącą w skład powiatu piotrkowskiego. Są to tereny charakteryzujące się typowo rolniczym użytkowaniem oraz zabudową zagrodową składającą z siedlisk wiejskich. Tereny południowej części gminy Rozprza w dużej mierze są terenami otwartymi o stosunkowo luźnej zabudowie. Na obszarze gminy Rozprza i sąsiedniej gminy Łęki Szlacheckie zbudowano Zbiornik Cieszanowice na rzece Luciąży, który zmienił stosunki wodne najbliższych terenów oraz ograniczył proces występowania z brzegów ww. rzeki. Zbiornik może mieć wpływ na rozwój zabudowy rekreacyjnej.

Od strony zachodniej gmina Gorzkowice graniczy z gminą Kamieńsk, która wchodzi w skład powiatu radomszczańskiego. Zagospodarowanie gminy Kamieńsk jest specyficzne. Wynika to z faktu lokalizacji odkrywki węgla brunatnego Kamieńsk. Na skutek eksploatacji tego surowca powstały m.in. zwałowiska, na których uruchomiono elektrownie wiatrowe.

Skutkiem działalności kopalni (oprócz odkrywki Kamieńsk, nie bez znaczenia ma tzw. Pole Szczerców oraz Pole Bełchatów) jest powstanie leja depresyjnego, który swym zasięgiem obejmuje północno – zachodnią część gminy Gorzkowice. Tereny gminy Kamieńsk, które bezpośrednio graniczą z gminą

Gorzkowice, są zagospodarowane rolniczo. Przeważają wsie z typową zabudową zagrodową oraz uprawy rolnicze. Należy dodać, że ok. 8,5 km na zachód od gminy Gorzkowice znajduje się „Węzeł Kamieński” – skrzyżowanie autostrady A1 z drogą powiatową łączącą m.in. Kamieński oraz Gorzkowice. Pozostałe sąsiedztwo obszaru objętego analizą stanowią tereny rolne: pola uprawne, łąki, pastwiska z zabudową zagrodową oraz zabudową mieszkaniową jednorodzinną, która odbiega charakterem do terenów wiejskich położone:

- od wschodu – w gminie Łęki Szlacheckie (powiat piotrkowski) – wsie: Kuźnica Żerechowska, Teklin i Jedlica; granicę z gminą Gorzkowice stanowi rzeka Luciąża, na której powstał Zbiornik Cieszanowice,
- od południa – w gminie Masłowice (powiat radomszczański) – wsie: Bartodzieje, Wola Przerębska oraz Borski; gm. Kodrąb (powiat radomszczański) – wsie: Lipowczyce, Klizin,
- od południowego – zachodu – w gminie Gomunice (powiat radomszczański) – wsie: Chrzanowice i Gertrudów.

Poza zachodnim sąsiedztwem (odkrywki: Kamieński, Bełchatów, Szczerców, autostrada A1 relacji: Gdańsk – Cieszyń), pozostałe elementy zagospodarowania sąsiedztwa nie stwarzają uciążliwości względem środowiska przyrodniczego gminy Gorzkowice.

3. Istniejące problemy ochrony środowiska

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. c ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Problemy ochrony środowiska gminy Gorzkowice wynikają przede wszystkim z jej położenia fizyczno-geograficznego oraz prowadzonej na jej obszarze działalności gospodarczej człowieka. Środowisko przyrodnicze gminy charakteryzuje się zwartymi kompleksami leśnymi z prawnie chronionymi użytkami ekologicznymi, wartościowym drzewostanem (pomniki przyrody), stosunkowo gęstą siecią cieków wodnych, w tym rzeki Prudki i Luciąży (dolina Luciąży wchodzi w skład projektowanego Spalsko – Sulejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu) oraz wysoce wartościowymi terenami otwartymi (gleb chronionych – III i IV klasy bonitacyjnej).

Na obszarze gminy Gorzkowice nie występują tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi, osuwiska oraz tereny, na których występują te ruchy.

Do podstawowych problemów ochrony środowiska przyrodniczego w gminie należy zaliczyć: nieuporządkowany rozwój terenów zabudowy mieszkaniowej oraz zabudowy produkcyjno – usługowej.

Tereny zabudowy sięgają gleb chronionych III i IV klasy bonitacyjnej. Dodatkowo niekontrolowany rozwój budownictwa obciąża środowisko poprzez zwiększenie ilości ścieków bytowo – gospodarczych, co przy założeniu, że na terenie gminy funkcjonuje bardzo ograniczony system kanalizacji sanitarnej, należy uznać za jeden z istotnych problemów ochrony środowiska gminy.

Należy podkreślić, iż rozwój działalności produkcyjno – usługowej powinien odbywać się na terenach peryferyjnych gminy, by jak w największym stopniu chronić mieszkańców oraz ograniczyć negatywny wpływ na środowisko.

Na terenie gminy funkcjonują dwa zdecydowanie duże zakłady produkcyjne: H+H Polska Sp. z o. o. (branża budowlana – produkcja m.in. zapraw klejowych) oraz Consolis Polska Sp. z o. o. (producent prefabrykatów), których wpływ na środowisko przyrodnicze terenów przyległych jest nie bez znaczenia.

Na terenie gminy zlokalizowane są fermy hodowlane, które są emitorem zanieczyszczeń do atmosfery oraz w dużym stopniu oddziałują na najbliższe otoczenie (m.in. specyficzny zapach, hałas). W północno – wschodniej części gminy znajduje się fragment zrealizowanego w 1998 r. zbiornika zlokalizowanego na rzece Luciąży. Posiada on długość około 4 km oraz powierzchnię lustra wody 217 ha. Problem ujemnego oddziaływania zbiornika wodnego „Cieszanowice” został rozwiązany poprzez wykonanie dodatkowych urządzeń odwadniających. Oprócz funkcji, których oddziaływanie na środowisko przyrodnicze gminy (przeciwpowodziowa, energetyczna, zapewnienie wody dla rolnictwa) jest stosunkowo niewielkie, zbiornik stał się bodźcem dla rozwoju zabudowy lotniskowej oraz mieszkaniowej jednorodzinnej w najbliższym jego sąsiedztwie. Przy założeniu braku dostatecznej infrastruktury technicznej (zwłaszcza kanalizacji sanitarnej) dalszy rozwój tej funkcji będzie skutkować nieodwracalnymi zmianami w środowisku przyrodniczym. Intensyfikacja funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej winna być związana z rozbudową niezbędnej infrastruktury (m.in. dróg). Napływ letników oraz mieszkańców całorocznych może doprowadzić do rozwoju nielegalnych wysypisk odpadów czy zanieczyszczenia do zbiornika Cieszanowice. Wzrost hałasu, gromadzenie działek uniemożliwi swobodne migracje zwierzyny oraz rozwój roślinności typowej dla terenów nadwodnych.

Dodatkowo obszar gminy z racji swego położenia jest pod wpływem skutków działalności elektrowni i kopalni węgla brunatnego Bełchatów. Położenie gminy po stronie wschodniej od Elektrowni Bełchatów powoduje, iż ma miejsce proces imisji zanieczyszczeń związanych z działalnością tego zakładu. Elektrownia „Bełchatów” jest zakładem o największej w województwie łódzkim emisji zanieczyszczeń. Wpływ działalności Elektrowni Bełchatów na stan środowiska regionu ogranicza się do emisji gazów (CO, SO₂, NO₂, CO₂, pyłów (Mg), wytwarzania popiołu, żużlu oraz ścieków.

W ciągu ostatnich lat obserwuje się spadek ilości emitowanych zanieczyszczeń przez Elektrownię „Bełchatów”. Efektem działalności samej kopalni węgla brunatnego jest lej depresyjny, który swym zasięgiem w roku 2002 sięgał północno – zachodniej części gminy. Obecnie zasięg leja obejmuje obszar poza granicami administracyjnymi gminy.

Obszarami konfliktowymi są miejsca przecięcia dolin rzecznych będących ciągami ekologicznymi przez ciągi komunikacyjne. Ze względu na ich przestrzenne usytuowanie na terenie gminy powyższe jest nieuniknione, aby można było zapewnić dostępność komunikacyjną do wszystkich wsi oraz zapewnić powiązania z gminami sąsiednimi. O wiele ważniejsze jest aby zachować ciągłość korytarzy

ekologicznych i nie zabudowywać obiektami kubaturowymi, zmniejszając tym samym ich powierzchnię, członkując je oraz uniemożliwiając swobodny przepływ zwierząt oraz naturalny samoistny rozwój i rozprzestrzenianie się roślinności.

Przez obszar gminy przepływają dwie stosunkowo duże rzeki: Prudka oraz Luciąża. Wzdłuż biegu rzeki Luciąży, terenów położonych, poniżej zbiornika Cieszanowice w obrębach ewidencyjnych: Wilkoszewice i Cieszanowice wyznaczono:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat ($Q=10\%$),
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($Q=1\%$);

Obszary zagrożenia powodziowego nie posiadają wałów przeciwpowodziowych. Pozostawienie ich w dotychczasowym użytkowaniu (łąki i pastwiska) winno być priorytetem gminy. Emitorem hałasu o relatywnie dużym nasileniu jest przebiegająca przez gminę historyczna kolej warszawsko – wiedeńska, której trasa biegnie przez samo centrum wsi Gorzkowice oraz całej gminy. Kolejnym emitorem hałasu są drogi: autostrada A1 relacji Gdańsk – Cieszyń oraz droga krajowa nr 91 relacji Piotrków Trybunalski – Radomsko. Z racji ich położenia (poza granicami gminy w przypadku drogi krajowej nr 1 oraz w północno – zachodniej części gminy w przypadku drogi krajowej nr 91) emisja hałasu nie oddziałuje bezpośrednio na tereny mieszkaniowe gminy Gorzkowice.

4. Tendencje do zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektowanego planu

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Zgodnie z wymogami formalnymi celem sporządzenia niniejszego planu ogólnego jest zastąpienie dotychczasowej zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzkowice.

Plan ogólny, którego projekt jest przedmiotem oceny w niniejszej prognozie, jako akt prawa miejscowego będzie stanowić podstawę do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu w wyznaczonym w tym planie obszarze uzupełniania zabudowy (OUZ). Plan ogólny nie ustala konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych a określa strefy planistyczne oraz gminne standardy urbanistyczne (parametry i wskaźniki urbanistyczne), stanowiące podstawę do dalszego uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zagospodarowania terenów położonych poza OUZ.

Zgodnie z art. 67 ust. 4 ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023, poz. 1688) bez planu ogólnego po 30 czerwca 2026 r. (terminie ustalonym w ustawie z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2025, poz. 527)) nie będzie możliwe uchwalenie

nowego lub zmiany obowiązującego miejscowego planu ani wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Więc sporządzenie planu ogólnego jest dla gminy konieczne.

Należy podkreślić, iż forma i zapis projektu planu ogólnego gminy Gorzkowice wynika wprost z wymagań ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 poz. 1130, 1907, 1940) i jest znacząca różna od obowiązującej zmiany Studium uikzp gminy Gorzkowice – dokumentu określającego politykę przestrzenną gminy. To jednak ustalenia dotyczące przeznaczenia poszczególnych terenów, poza obecnym ograniczeniem terenów przeznaczonych dla funkcji mieszkaniowej, pozostają znacząco aktualne tj. według ustaleń obowiązujących: jedyne miejscowego planu i poza jego zasięgiem, według obowiązującej zmiany studium uikzp, ale z weryfikacją terenów o funkcji mieszkaniowej wymaganej dla planu ogólnego.

Brak realizacji ustaleń planu ogólnego nie spowoduje likwidacji istniejącego zainwestowania gminy. Przy braku realizacji ustaleń niniejszego planu, ze względu na małą powierzchnię objętą jedynym miejscowym planem, na pozostałych terenach stanowiących prawie cały obszar gminy tylko do 30 czerwca 2026 r. będzie się odbywał w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, a po tym terminie w oparciu o decyzje wikt, ale tylko w zasięgu obszaru uzupełniania zabudowy (OUZ).

III. PROJEKTOWANE ZAGOSPODAROWANIE – ANALIZA I OCENA

1. Cele ochrony środowiska

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. d ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Koncepcję trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasady ochrony środowiska do polityk krajowych wprowadzają na szczeblu wspólnotowym dokumenty programowe UE, konwencje międzynarodowe oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego.

Główne zobowiązania międzynarodowe Polski w dziedzinie ochrony środowiska wynikają z członkostwa w Unii Europejskiej. Spośród dokumentów programowych Unii istotnych dla wprowadzania koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju należy wyróżnić:

- „Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” – to plan działania na rzecz ludzkości i planety mający jednakowe zastosowanie do wszystkich państw ONZ; to ambitna strategia, której celem jest skierowanie społeczeństwa Unii Europejskiej na ścieżkę regeneracji przyrody w najbliższym dziesięcioleciu oraz służąca transformacji w pięciu dziedzinach mających kluczowe znaczenie dla ludzkości, tj.: ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo,
- Europejską Strategię Bioróżnorodności do 2030 r. pod nazwą „Przywracanie przyrody do naszego życia”, która zapowiada odbudowę różnorodności biologicznej Europy z korzyścią dla ludzi, klimatu i planety,

Cele przedstawione w ww. dokumentach Wspólnoty Europejskiej są podstawą rozwiązań prawnych obowiązujących w Polsce. Najważniejszym z nich jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polski, która w artykule

piątym uznaje zrównoważony rozwój jako zasadę, którą kierować powinno się Państwo.

Politykę państwa w zakresie ochrony środowiska wyznaczają m.in.:

- „Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju”,
- „II Polityka Ekologiczna Państwa”,
- „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030”,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, perspektywa do 2020 r.
- Polityka Energetyczna Polski do 2030 r.,

Obecnie krajowa polityka ochrony środowiska prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, do których należą m.in.:

- „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030”,

- „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego”,
- „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pątnów do roku 2024”.

Ponadto brano pod uwagę obowiązujące dokumenty z zakresu zagospodarowania przestrzennego na poziomie gminy wraz z towarzyszącymi opracowaniami, do których należą:

- opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Gorzkowice,
- zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzkowice zatwierdzona uchwałą XXXIV/211/2013 Rady Gminy Gorzkowice z dnia 16 listopada 2013 r.,
- prognoza oddziaływania na środowisko dla ww. zmiany studium uikzp.,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie geodezyjnym Gorzkowiczki zatwierdzony uchwałą Nr XXXV/252/2017 z dnia 28 grudnia 2017 r.

W obowiązującej zmianie Studium uikzp przy określaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy również przyjęto, zgodnie z innymi dokumentami strategicznymi gminy, cele zapewniające zrównoważony i harmonijny rozwój z zachowaniem ładu przestrzennego.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się m.in. potrzeby zrównoważonego rozwoju, wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych, potrzeby zapobiegania poważnym awariom i ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzkiego i środowiska, potrzeby związane z kształtowaniem przestrzeni produkcyjnej i rozwoju produkcji rolniczej.

W związku z powyższym, podobnie jak w ww. zmianie studium uikzp, tak w projekcie Planu ogólnego, za podstawowe cele ochrony środowiska na terenie gminy Gorzkowice uznano:

- ochronę obszarów węzłowych – zespołów leśnych znajdujących się na skrajach północno-zachodnim, południowo- zachodnim, w części środkowo-wschodniej oraz południowo-wschodniej gminy, w tym Lasu Szczukockiego, Lasu Bujnickiego,
- ochronę korytarzy ekologicznych: o znaczeniu lokalnym ważnych dla migracji i wymiany genetycznej roślin i zwierząt – doliny rzek Łuciąży i Prudki,
- ochronę pozostałych terenów zieleni, w tym zieleni urządzonej (parków, cmentarza),
- ochronę terenów otwartych, w skład których wchodzi grunty rolne, które powinny być objęte zakazem zabudowy,
- respektowanie zasad ochrony w odniesieniu do obiektów i terenów objętych ochroną prawną,
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów i wody,
- poprawę jakości i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych,
- poprawę i utrzymanie jakości powietrza z ochroną przed hałasem,
- ochronę powierzchni ziemi i gleb,
- wykorzystywanie alternatywnych źródeł pozyskiwania energii (energia słoneczna i wiatru).

W celu realizacji powyższych działań w projekcie planu ogólnego formułuje się ustalenia dotyczące polityki przestrzennej gminy poprzez delimitację stref planistycznych o różnym przeznaczeniu, uwzględniając ochronę i kształtowanie poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, wpływającą na poprawę warunków życia mieszkańców, likwidację zaniedbań w jego ochronie i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Prawna ochrona obiektów i terenów przyrodniczych będzie odbywać się poprzez respektowanie w pełni zasad zawartych w aktach prawnych ustanawiających poszczególne formy ochrony. Na terenie gminy Gorzkowice są to: Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Widawki” (fragment), Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Lasy Gorzkowickie”, „Dąbrowy w Marianku”, pomniki przyrody i użytki ekologiczne wymienione wraz z aktami je ustanawiającymi w Rozdziale II pkt. 1 – Charakterystyka istniejącego stanu środowiska i zagospodarowania, ppkt obszary i obiekty przyrodnicze prawnie chronione, niniejszej prognozy.

2. Opis projektowanego zagospodarowania

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Podstawowym celem sporządzenia planu ogólnego gminy Gorzkowice jest ustalenie funkcji, jakie mogą być dla poszczególnych terenów dopuszczone w miejscowych planach oraz ustalenie podstawowych wskaźników dotyczących kształtowania zagospodarowania tych terenów i które będą musiały być uwzględnione w miejscowych planach.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w projekcie planu ogólnego gminy Gorzkowice określono:

- strefy planistyczne wg zamkniętego katalogu tych stref zawartego w art. 13c ust. 2 ww. ustawy,
- profil funkcjonalny stref planistycznych i minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (dla stref planistycznych, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1-10 ww. ustawy),
- wartość maksymalnej nadziemnej intensywnej zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy (dla stref, o których mowa w art. 13c ust. 2 pkt 1- 7 ww. ustawy).

Podstawy do podziału gminy na strefy planistyczne stanowiły:

- uwarunkowania rozwoju przestrzennego opisane w Rozdziale II niniejszej prognozy,
- polityka przestrzenna gminy i kierunki rozwoju przestrzennego ustalone w zmianie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gorzkowice przyjętej uchwałą Nr XXXIV/211/2013 Rady Gminy Gorzkowice z dnia 16 września 2013 r.
- ustalenia obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z polityką przestrzenną określoną w zmianie Studium uikzp gminy Gorzkowice układ funkcjonalno-przestrzenny gminy oparty jest na kontynuacji i rozwoju istniejącej struktury z uwzględnieniem przyjętego systemu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych oraz powiązań zewnętrznych, w tym sąsiednimi gminami.

Podobnie jak w zmianie Studium uikzp gminy Gorzkowice w planie ogólnym dla projektowanej zabudowy wyznaczono tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zurbanizowanych albo o rozpoczętym procesie urbanizacji niekolidujące z ochroną środowiska przyrodniczego i stwarzające relatywnie korzystne warunki dla obsługi w zakresie infrastruktury technicznej.

Podstawowe zadania i kierunki w procesie kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Gorzkowice stanowią:

- poszerzenie zasięgów terenów zruralizowanych poprzez uzupełnienie istniejących ciągów zabudowy (obszar całej gminy - głównie tereny mieszkaniowe, ale tylko w zakresie dopuszczonym wymogami dla planu ogólnego, tereny przewidziane pod usługi i nieuciążliwą działalność gospodarczą oraz urządzenia infrastruktury technicznej);
- wyznaczenie terenów rozwojowych, dla:
 - funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w obrębie ewidencyjnym Gorzkowice, z dopuszczeniem funkcji zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) w obrębie ewidencyjnym Cieszanowice w sąsiedztwie zbiornika Cieszanowice (ale tylko w zakresie dopuszczonym wymogami dla planu ogólnego),
 - funkcji produkcyjno-usługowej w obrębach ewidencyjnych: Gorzkowice, Szczukocice Wieś,
 - funkcji produkcji rolnej w obrębach ewidencyjnych: Sobaków, Bujnice, Wilkoszewice, Kotków, Krzemieniewice, Wola Kotkowska,
 - odnawialnych źródeł energii: elektrowni słonecznych w obrębach ewidencyjnych: Cieszanowice, Bujnice, Daniszewice, Szczepanowice, Gorzkowice oraz elektrowni wiatrowych w obrębach ewidencyjnych: Szczukocice Majątek, Plucice, Daniszewice, Sobakówek, Gościnna;
- dopuszczenie zagospodarowania wskazanych terenów otwartych w formie:
 - eksploatacji powierzchniowej – wydobywania kopalin z udokumentowanych złóż w obrębach ewidencyjnych: Sobaków, Daniszewice,
 - odnawialnych źródeł energii: elektrowni słonecznych w obrębach ewidencyjnych: Cieszanowice, Bujnice, Daniszewice, Szczepanowice, Gorzkowice oraz elektrowni wiatrowych w obrębach ewidencyjnych: Szczukocice Majątek, Plucice, Daniszewice, Sobakówek, Gościnna, Bujnice, Szczepanowice;
- ochrona przed zabudową (wyłączenie z zabudowy) terenów otwartych: lasów, terenów predystynowanych do dolesień, łąk i pastwisk oraz gruntów rolnych (z adaptacją istniejącej rozproszonej zabudowy).

W strukturze przestrzenno-funkcjonalnej gminy można wyróżnić cztery główne strefy zagospodarowania przestrzennego. Są to:

- strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej – o najlepszych warunkach glebowo-rolniczych, do których zalicza się tereny położone w obrębach ewidencyjnych: Bujnice, Cieszanowice, Gorzkowiczki, Szczukocice Majątek i Sobaków,
- strefa systemu ekologicznego, obejmująca: doliny rzek Luciąży wraz z fragmentem zbiornika Cieszanowice oraz Prudki – lokalnych korytarzy ekologicznych, które pełnią rolę korytarzy hydrograficznych i przyrodniczych, doliny mniejszych rzek i cieków – ciągów ekologicznych stanowiących powiązania o znaczeniu lokalnym, kompleksy leśne znajdujące się na skrajach gminy: północno-zachodnim, południowo-zachodnim, w części środkowo-wschodniej oraz południowo-wschodniej stanowiących obszary węzłowe – powierzchniowe o dużym bogactwie biocenotycznym, mniejsze skupiska leśne, parki historyczne – chronione jako zabytkowe (w zespołach dworsko-parkowych w: Bujnicach, Sobakówku, Żuchowicach, Szczepanowicach oraz parki dworskie w: Cieszanowicach, Gościnniej, Kotkowie, Sobakowie, Gorzkowicach, Gorzkowickach, Szczukocicach i Wilkoszewicach), tereny predystynowane do zalesień oraz lokalizacji planowanych zbiorników wodnych: „Plucice” na rzece Prudce, „Pieńki Stolarskie”, „Krzemieniewice”, „Kotków” na rowach melioracyjnych,
- strefa zurbanizowana obejmująca tereny zabudowy wiejskiej poszczególnych jednostek osadniczych (istniejącej i projektowanej), w tym: zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową, usługową, działalności gospodarczej oraz obsługi technicznej. Do strefy tej należą również tereny zieleni urządzonej (cmentarz w Gorzkowicach, zielen przy obiektach użyteczności publicznej oraz ogrodów przydomowych);
- strefa rozwoju obejmująca tereny, na których planowana jest zmiana przeznaczenia dla potrzeb zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, w tym obiekty energetyki słonecznej i wiatrowej, wydobywania kopalin wskazane na terenach predysponowanych dla lokalizacji takich funkcji na podstawie uwarunkowań rozwoju przestrzennego, wyznaczonego OUZ, wniosków osób i instytucji, a także zamierzeń inwestycyjnych gminy.

Ww. podstawowe strefy tworzące strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy Gorzkowice stanowiły główną podstawę dla ustalenia stref planistycznych w projekcie Planu ogólnego.

W projekcie planu ogólnego w obszarze gminy Gorzkowice ustalono następujące strefy planistyczne:

- **SW** – strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową wielorodzinną obejmującą pojedyncze tereny zlokalizowane w obrębach ewidencyjnych: Gorzkowice, Bujnice,
- **SJ** – strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną obejmującą: centrum miejscowości Gorzkowice, w tym istniejące osiedla Piastów i Tysiąclecia, osiedle przy ul. Przemysłowej, a także pojedyncze tereny w pozostałych obrębach stanowiące uzupełnienie zabudowy zagrodowej,

- **SZ** – strefę wielofunkcyjną z zabudową zagrodową zlokalizowaną we wszystkich obrębach w formie przyulicznych ciągów zabudowy lub pojedynczych rozproszonych siedlisk,
- **SU** – strefę usługową, w formie: zgrupowania usług (kościół, dwa przedszkola, urząd gminy) zlokalizowanego wzdłuż linii kolejowej w miejscowości Gorzkowice oraz pojedynczych terenów występujących głównie w tej miejscowości,
- **SP** – strefę gospodarczą, obejmującą istniejące zakłady w obrębach ewidencyjnych: Gorzkowice, Szczepanowice, a także mniejszy powierzchniowo teren w obrębie ewidencyjnym Szczukocice Wieś,
- **SR** – strefę produkcji rolniczej obejmującą tereny produkcji w gospodarstwach rolnych towarzyszące zabudowie zagrodowej oraz tereny wielkotowarowej produkcji rolnej w obrębach ewidencyjnych: Bujnice, Cieszanowice, Kotków, Wola Kotkowska, Krzemieniewice, Wilkoszewice, Sobaków,
- **SI** – strefę infrastrukturalną, obejmującą tereny związane z obsługą techniczną gminy tj. oczyszczalnia ścieków w obrębie ewidencyjnym Bujnice, ujęcia wody w obrębach ewidencyjnych: Gorzkowice i Szczukocice Wieś, stację elektroenergetyczną „Gorzkowice” i podstawę trakcyjną „Gorzkowice”, teren z masztem telefonii komórkowej w obrębie ewidencyjnym Gorzkowice,
- **SN** – strefę zieleni i rekreacji obejmującą parki i zespoły dworsko-parkowe umieszczone w GEZ i w rejestrze zabytków oraz pojedyncze, mniejsze powierzchniowo tereny zieleni urządzonej,
- **SC** – strefę cmentarzy, obejmującą cmentarz w miejscowości Gorzkowice,
- **SG** – strefę górnictwa, obejmującą obszary, tereny górnicze i złoża w obrębach ewidencyjnych: Sobaków, Daniszewice,
- **SO** – strefę otwartą, obejmującą tereny gruntów rolnych, upraw, łąk i pastwisk, lasów, wód powierzchniowych, dla terenów elektrowni wiatrowych w obrębach ewidencyjnych: Bujnice, Szczepanowice, Daniszewice, Szczukocice Majątek, Plucice, Sobaków, Gościnną oraz elektrowni słonecznych w obrębach ewidencyjnych: Szczepanowice, Cieszanowice, Bujnice, Gorzkowice i Daniszewice wyznaczono odrębne strefy z odpowiednimi profilami dodatkowymi,
- **SK** – strefę komunikacyjną, obejmującą drogę główną – drogę krajową nr 91, drogi zbiorcze – powiatowe, parkingi.

Strefy wielofunkcyjne, obejmujące zabudowę mieszkaniową (SJ, SZ), zgodnie z art. 13d ust 1 ustawy o p.z.p., w pierwszej kolejności wyznaczono na obszarach, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej oraz w oparciu o wyznaczony w projekcie Planu ogólnego obszar uzupełnienia zabudowy (OUZ), którego zasięg ustalono w ramach kilkietapowego procesu, zgodnie z wymogami Rozporządzenia z 2024 r. oraz poza ww. obszarami na obszarach z istniejącą zabudową o funkcji mieszkaniowej.

Pozostałe strefy planistyczne zostały wyznaczone z uwzględnieniem ustaleń obowiązujących Studium uikzp gminy Gorzkowice, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bądź zgłoszonych wniosków z ograniczeniami wynikającymi z występujących uwarunkowań m.in. przyrodniczych, kulturowych.

Dla stref: SJ, SZ, SU, SP, SR, SI w odniesieniu do poszczególnych terenów wyodrębnionych w ramach tych stref, określono wartości: maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy zróżnicowane w odniesieniu do poszczególnych terenów wyodrębnionych w ramach tych stref.

Dla stref: SW, SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SN, SC., w odniesieniu do poszczególnych terenów wyodrębnionych w ramach tych stref, określono wartości: minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, nie mniejsze niż wynika to z par.2 ust. 2 Rozporządzenia z 2023 r., ale zgodnie z ust.3 z dopuszczeniem wartości mniejszych od ustalonych jeśli wynikają z obowiązujących miejscowych planów.

Uwzględniając specyfikę części terenów w ramach profilu funkcjonalnego części stref, oprócz profilu podstawowego, określono również profile dodatkowe.

Ustalone strefy planistyczne w dużej mierze powielają funkcje terenów określone w obowiązującej zmianie Studium uikzp z 2013 r. Podstawowe różnice pomiędzy ustalonymi strefami w projekcie planu ogólnego a zmianie Studium uikzp z 2013 r. dotyczą:

- zmniejszenia powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- uwzględnienie planowanych elektrowni słonecznych,
- uwzględnienie istniejących i dodatkowych elektrowni wiatrowych, w odniesieniu do tych ostatnich faktyczna możliwość ich będzie musiała być potwierdzona szczegółowymi analizami, zwłaszcza w odniesieniu do środowiska przyrodniczego, sporządzonymi na etapie miejscowego planu, a możliwość realizacji na dalszym etapie postępowania środowiskowego.

3. Ocena rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych określonych w projekcie planu ogólnego

(art. 51 ust. 2 pkt 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Zgodność z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska

Ustalenia projektu Planu ogólnego respektują wymogi określone w przepisach ogólnych i szczególnych z zakresu ochrony środowiska. Realizacja ustaleń zawartych w ww. projekcie obligatoryjnie powinna być zgodna z obowiązującymi przepisami.

Ochrona różnorodności biologicznej

Jednym ze wskaźników, które narzucają obowiązek zachowania części terenów, jako obszaru aktywnego przyrodniczo, jest procentowe określenie „minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej” w ramach danego terenu dla działki budowlanej.

Przez „udział powierzchni biologicznie czynnej” należy rozumieć część powierzchni działki, która nie może być zabudowana ani utwardzona nawierzchnią sztuczną, lecz zagospodarowana, jako tereny zieleni lub wodne - do powierzchni biologicznie czynnej należą także fragmenty zabudowy - tarasy, stropodachy - z wytworzoną warstwą gleby pokrytą trwałą roślinnością, a także nawierzchnie trawiaste urządzeń sportowych i rekreacyjnych.

Przy opracowywaniu projektu planu ogólnego kierowano się ustaleniami obowiązujących zmiany Studium uikzp z 2013 r., w której określono ogólne kierunki i politykę przestrzenną gminy oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczące m.in. wskaźników zagospodarowania terenów i zabudowy, w tym dotyczącego minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Zgodnie z powyższym projekt Planu ogólnego zakłada przekształcenie w większości terenów obecnie użytkowanych rolniczo w tereny budowlane, więc w celu ochrony różnorodności biologicznej należy zadbać, by wskaźnik minimalnej powierzchni biologicznie czynnej był jak najwyższy, zaś udział powierzchni zabudowanej (nieczynnej biologicznie) zoptymalizowany. Wartość wskaźnika jest zróżnicowana w zależności od przeznaczenia terenów i ich specyfiki. Określony wskaźnik minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej jest główną wytyczną przy opracowaniu miejscowych planów stanowiących prawo miejscowe.

Zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej mają na celu ustalenia projektu Planu ogólnego dotyczące wyznaczenia strefy otwartej SO obejmującej także istniejące lasy. W ramach ww. terenów obowiązuje ochrona istniejących zasobów poprzez prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej zmierzającej do zachowania bogactwa przyrodniczego. Na pozostałych terenach otwartych zajmowanych przez łąki i pastwiska, dolin rzek i cieków wodnych, grunty orne, teren cmentarza obowiązuje m.in. ochrona istniejących zespołów zieleni urządzonej, jak i podtrzymanie dotychczasowego kierunku zagospodarowania, w tym ochrona przed zabudową, mają na celu zapewnienia ochrony wód powierzchniowych i ciągów ekologicznych.

Przy respektowaniu warunków zagospodarowania w poszczególnych strefach planistycznych mających na celu minimalizację zmian środowiska przyrodniczego, realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego nie spowoduje przerwania ciągłości przestrzennej aktywnych biologicznie terenów w obrębie obszaru objętego opracowaniem i w jego sąsiedztwie.

Proporcja terenów o różnych formach użytkowania

Rozwój zabudowy mieszkaniowej (choć w mniejszym zasięgu niż wskazano w obowiązującej zmianie Studium uikzp gminy Gorzkowice) oraz tej związanej z aktywnością gospodarczą kosztem terenów otwartych, czynnych przyrodniczo jest naturalnym procesem, notowanym w wielu podobnych gminach. Proporcja terenów o różnym przeznaczeniu nie ulegnie znaczącym przeobrażeniom, raczej umocnią się obecne trendy rozwojowe zgodne z polityką przestrzenną gminy.

Według przyjętego w projekcie planu ogólnego podziału obszaru gminy na strefy planistyczne, można wyróżnić trzy zasadnicze grupy:

- tereny zurbanizowane, w tym strefy: SJ, SZ, SU, SP, SR, SI, SK,
- tereny zurbanizowane, ale z dużym udziałem zieleni w zagospodarowaniu, w tym zieleni urządzonej
 - parki – strefa SN, cmentarz – strefa SC,
- tereny czynne przyrodniczo obejmujące tereny użytkowane rolniczo – grunty orne, zielen naturalną, tereny leśne, doliny rzeczne i cieków wodnych – strefa SO.

Zasadniczo projekt Planu ogólnego utrzymuje proporcje pomiędzy ww. funkcjami użytkowania, jakie były określone w obowiązującej zmianie Studium uikzp z 2013 r.i które uwzględniają i zapewniają prawidłowego funkcjonowanie systemu przyrodniczego.

4. Ocena warunków zagospodarowania terenów określonych w projekcie planu ogólnego wynikających z potrzeb ochrony środowiska

(art. 51 ust. 2 pkt 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku... – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Projekt Planu ogólnego w pełni uwzględnia proekologiczną politykę gminy Gorzkowice ustaloną w zmianie Studium uikzp z 2013 r. Ustalenia przedmiotowego projektu zawierają ustalenia, które mają na celu ochronę zasobów środowiska przyrodniczego obszaru przed degradacją oraz ograniczenie wpływu planowanych inwestycji na zdrowie i życie obecnych, a także przyszłych użytkowników terenów wchodzących w skład gminy Gorzkowice, jak i terenów sąsiednich, dotyczą one:

- ustalenia przeznaczenia terenów poprzez delimitację stref planistycznych obejmujących tereny zurbanizowane ze zróżnicowanymi profilami dodatkowymi i terenów czynnych przyrodniczo – współtworzących system ekologiczny gminy,
- ustalenia warunków dla zagospodarowania terenów i zabudowy:
 - obowiązuje ustalona strefa otwarta z zakazem zabudowy,
 - dla zagospodarowania terenu, działek obowiązują: maksymalny udział powierzchni zabudowy, maksymalna nadziemna intensywność zabudowy, minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej,
 - dla potencjalnej zabudowy obowiązuje: maksymalna wysokość.

Ustalenia zawarte w projekcie Planu ogólnego mają na celu m.in. pogodzenie potrzeb inwestycyjnych z istniejącymi na obszarze objętym opracowaniem warunkami przyrodniczymi i koniecznością ich ochrony. Charakter przeobrażeń w użytkowaniu terenów będzie polegać w dużej mierze na intensyfikacji zagospodarowania poprzez uzupełnienie istniejących struktur zabudowy oraz na umożliwieniu lokalizacji nowej zabudowy na terenach dotychczas niezabudowanych.

Plan ogólny jedynie określa ogólną politykę środowiskowo-przestrzenną gminy. Szczegółowe zapisy mające na celu ochronę środowiska przyrodniczego poszczególnych terenów powinny być zamieszczone w sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

5. Ocena wpływu projektowanego zagospodarowania na środowisko przyrodnicze, zdrowie ludzi (art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Planowane zmiany zagospodarowania wpłyną na stan środowiska przyrodniczego i będą oddziaływać na jego poszczególne elementy. Ale pomimo bezpośredniego i stałego charakteru niektórych oddziaływań przy zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań technicznych, przekroczenie standardów jakości środowiska określonych w przepisach prawnych jest mało prawdopodobne i nie powinno mieć znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Przy identyfikacji oddziaływań na środowisko uwzględniono zarówno cechy projektowanych stref wielofunkcyjnych i potencjalnego ich oddziaływania (zasięg i czas trwania; intensywność; wielkość emisji i substancji; kumulacja z innymi przedsięwzięciami; emisja zagrożeń; częstotliwość i odwracalność oddziaływania), jak i lokalizację terenów przeznaczonych pod poszczególne funkcje (dotychczasowe przeznaczenie; jakość i zdolność do odtwarzania zasobów naturalnych; absorpcja cennego środowiska).

Na potrzeby identyfikacji potencjalnego wpływu na środowisko przyjęto, iż projektowane zmiany będą wiązać się z zajęciem kolejnych nowych terenów pod nowe funkcje, oraz z oddziaływaniem na etapie realizacji i funkcjonowania. Należy podkreślić, że w projekcie Planu ogólnego powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową ulega zmniejszeniu, co wynika z przepisów dotyczących sporządzania planu ogólnego, w porównaniu z obowiązującą zmianą Studium uikzp z 2013 r. i co w rezultacie zmniejszy możliwe zanieczyszczenia spowodowane budową nowych budynków.

Ze względu na relatywnie niewielkie zmiany w zagospodarowaniu względem ustalonego w obowiązującej zmianie Studium uikzp z 2013 r. prognozowane oddziaływanie zagospodarowania zostały opisane w oparciu o ww. dokument.

Projektowane zagospodarowanie będzie się wiązało z następującymi zjawiskami:

- wprowadzeniem gazów lub pyłów do powietrza – na skutek realizacji ustaleń projektu Planu ogólnego zwiększy się emisja gazów i pyłów do powietrza; ww. proces będzie miał największy zakres na terenach działalności gospodarczej – produkcyjno-usługowych, a także na terenach zabudowy mieszkaniowej i obsługi komunikacyjnej - prace budowlane i wykorzystanie samochodów ciężarowych, pyły lub gazy będą pochodziły z dwóch głównych źródeł: ze spalania paliw do celów energetycznych (energia i ciepło wytwarzane na potrzeby komunalne i do procesów technologicznych), oraz z ruchu kołowego. Zaopatrzenie w ciepło będzie się odbywało z lokalnych źródeł ciepła z wykorzystaniem różnych nośników energii, przy czym należy wykluczyć stosowanie technologii i paliw nieekologicznych; procesy spalania paliw, których efektem będzie emisja zanieczyszczeń do powietrza m.in. pyłów, CO₂, CO, SO₂, NO₂, nie powinny stanowić czynnika powodującego znaczne pogorszenie warunków aerosanitarnych obszaru badań i terenów sąsiednich; zwiększy się natomiast udział spalin samochodowych i pyłów związanych z użytkowaniem samochodów – lokalizacja

- przedsiębiorstw produkcyjnych, składów lub magazynów będzie się wiązała bezpośrednio ze wzrostem natężenia ruchu na drogach. Należy jednak wskazać, że realizacja autostrady A-1 wpłynęła na częściowe zmniejszenie obciążenia ruchem samochodowym drogi krajowej nr 91 i tym samym jej oddziaływania na otoczenie. Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza mogą być, w przypadku ich lokalizacji na omawianym obszarze, zakłady produkcyjne (emisja gazów i pyłów), składy materiałów sypkich (w tym opału) lub gospodarstwa hodowlane (mogą być źródłem emisji pyłów). Ze względu na proces dekarbonizacji gospodarki raczej nie nastąpi perspektywiczny rozwój działalności kopalni Bełchatów w kierunku zachodnim więc raczej nie istnieje możliwość, iż złoża zlokalizowane na obszarze gminy mogą zostać uruchomione, co wiązałoby się z degradacją środowiska;
- wytwarzaniem odpadów – w 2010 r. zamknięto jedyne składowisko odpadów w Krzemieniewicach. Odpady są wywożone poza granice gminy poprzez usługi świadczone przez firmy zewnętrzne; realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego wpłynie na zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów – wskutek uruchomienia nowych inwestycji i intensyfikacji już istniejących terenów budowlanych; należy zwrócić szczególną uwagę na rodzaj, ilość i sposób gospodarowania odpadami, by uchronić środowisko przyrodnicze (np. gleby, warstwy wodonośne) przed niekontrolowanym zanieczyszczeniem. Należy zaznaczyć, że odpowiednia polityka władz gminy w zakresie ochrony środowiska może znacznie wpłynąć na świadomość proekologiczną mieszkańców gminy, a tym samym przyczynić się do selektywnej i racjonalnej gospodarki odpadami;
 - wprowadzaniem ścieków do wód lub ziemi – na obszarze gminy Gorzkowice występuje słabo rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej (która ogranicza się właściwie do miejscowości Gorzkowice), intensyfikacja zagospodarowania oraz uruchomienie terenów inwestycyjnych, zwłaszcza terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej wpłynie na zwiększenie produkcji ścieków, które będą musiały być odprowadzane; należy zabronić wprowadzania ścieków do wód i ziemi; Wobec powyższego na terenach wiejskich nieskanalizowanych dotychczas proponuje się wprowadzanie indywidualnych przydomowych lub przyzagrodowych oczyszczalni ścieków. W związku z relatywnie dobrymi warunkami gruntowo – wodnymi (przepuszczalność, niski poziom wód gruntowych) takie inwestycje pozwolą na efektywne rozwiązanie problemu z niekontrolowanym wprowadzaniem ścieków i zanieczyszczeń do wód gruntowych i cieków. Rolniczy charakter gminy sprzyja ww. procederowi poprzez nawożenie oraz stosowanie środków ochrony roślin.
 - wykorzystywaniem zasobów środowiska – na obszarze gminy nie jest prowadzona żadna działalność ingerująca czy czerpiąca w znaczny sposób z zasobów środowiska przyrodniczego. Złoża węgla brunatnego oraz piasków i żwirów w Daniszewicach, Kopaninach i Sobakowie są złożami udokumentowanymi. W projekcie Planu ogólnego wyznaczono tereny istniejących i planowanych elektrowni wiatrowych oraz planowanych elektrowni słonecznych, których działalność będzie korzystać z zasobów energii słońca i wiatrów, które są zaliczane do naturalnych zasobów przyrodniczych;

- zanieczyszczeniem gleby lub ziemi – ruch komunikacyjny będzie miał wpływ na imisję zanieczyszczeń produktów spalania paliw na tereny położone w ich bezpośrednim sąsiedztwie; na obszarze objętym analizą nie przewiduje się lokalizacji obiektów, których funkcjonowanie mogłoby przy re-spektowaniu przepisów powodować zanieczyszczenie gleby lub ziemi; projektowane zagospodaro-wanie w formie eksploatacji powierzchniowej pozbawi przedmiotowy teren warstwy glebowej; prace eksploatacyjne oraz zjawiska z tym związane – wzmożony ruch pojazdów oraz osób, zwięk-szone zapylenie, emisja gazów, mogą przyczynić się do pogorszenia stanu gleb nienaruszonych mechanicznie, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie terenu eksploatacji;
- przekształceniem naturalnego ukształtowania terenu – na analizowanym obszarze nie przewiduje się wielu poważnych zmian rzeźby terenu, najpoważniejszą potencjalną zmianą będzie zwiększenie zasięgu wydobywania kopalni piasku o działkę 72/2 w obrębie Daniszewice. Na terenach przewidzia-nych do zainwestowania (w związku z wykopami pod fundamenty), w czasie wytyczania nowych dróg wewnętrznych i dojazdowych oraz tworzenia sztucznych zbiorników wodnych nastąpi naru-szanie wierzchniej warstwy gleby. W przypadku nowych terenów mieszkaniowych oraz produkcyj-nych należy w jak największym stopniu zminimalizować ten proces. Na terenach otwartych (łąki i pastwiska) nie dopuszcza się zabudowy, co wyklucza te zmiany w ukształtowaniu terenu, które nie niszczą naturalnego kształtu dolin;
- emitowaniem hałasu – klimat akustyczny obszaru objętego opracowaniem będzie kształtowany m.in. szlakami komunikacyjnymi istniejącymi w obrębie obszaru objętego opracowaniem, największe od-działywanie będą miały w tym zakresie drogi: główna ruchu przyspieszonego relacji Piotrków Try-bunalski – Radomsko (droga krajowa nr 91), projektowana droga zbiorcza stanowiąca tzw. obwod-nicę wsi Gorzkowice, a także drogi łączące wieś Gorzkowice z „Węzłem Kamieński” oraz z drogą krajową relacji Piotrków Trybunalski - Radomsko; źródłem emisji hałasu będą także zakłady pro-ducyjne, gospodarstwa hodowlane oraz projektowane urządzenia infrastruktury technicznej. w przypadku lokalizacji zakładów produkcyjnych emisja hałasu będzie związana z:
 - pracami budowlanymi,
 - technologią produkcji – stosowanymi urządzeniami produkcyjnymi,
 - wentylacją i klimatyzacją obiektów,
 - transportem surowców, produktów, dojazdami pracowników;
 należy zwrócić szczególną uwagę na stosowanie obowiązujących norm i przepisów hałasowych oraz na terenach nienormowanych akustycznie a graniczących z terenami podlegającymi takiej ochronie; Na terenie gminy istnieją elektrownie wiatrowe i planowany jest rozwój energetyki wiatrowej. Elek-trownie wiatrowe są znacznymi generatorami hałasu, którego poziom powinien odpowiadać normom w odrębnych przepisach. Realizacja budowy elektrowni wiatrowych będzie poprzedzona pozwole-niem na budowę, której wydanie będzie zależne od raportu oddziaływania na środowisko w zakresie

zgodnym z postanowieniem – lokalizowane elektrownie według w/w raportu powinny spełniać warunki zawarte w przepisach odrębnych gwarantujących zdrowie i higienę człowieka.

Należy zaznaczyć, iż turbiny oraz skrzydła elektrowni wiatrowych są emitarami znacznego nasilenia hałasu. W związku z tym obowiązuje strefa ochronna odległość równa lub większa od dziesięciokrotnej wysokości elektrowni wiatrowej (10 H), w której, zgodnie z dotychczas obowiązującą ustawą z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych nie mogą być lokalizowane i budowane budynki mieszkalne lub o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkaniowa. Odległość ta nie jest wymagana przy przebudowie, nadbudowie, remoncie, montażu lub odbudowie budynków o ww. przeznaczeniu oraz w terenach objętych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w których możliwe jest ustalenie ww. strefy – minimalnej odległości, o której mowa powyżej równej 700m. Inwestycja polegająca na budowie elektrowni wiatrowych wpłynie w znacznym stopniu na zwiększenie emisji hałasu jednak poprzez zastosowanie ww. stref, efekty nie powinny być odczuwalne dla mieszkańców gminy.

- emitowaniem pól elektromagnetycznych – emitarami pól elektroenergetycznych w ramach analizowanego obszaru objętego opracowaniem są istniejące linie elektroenergetyczne: 15kV, 110kV, dla których obowiązują pasy technologiczne o szerokości odpowiednio 15 m, 36 m, sukcesywna modernizacja istniejącej sieci energetycznej średniego i niskiego napięcia (m.in. wymiana przewodów na izolowane) powinna stać się podstawowym celem użyteczności publicznej;
- ryzykiem wystąpienia poważnych awarii – na obszarze gminy zlokalizowany jest zbiornik wodny Cieszanowice, na którym utworzono zaporę czołową. Należy przeprowadzać szczegółowe kontrole badające stan zachowania i działanie ww. obiektu inżynierskiego, którego awaria może być przyczyną zagrożenia dla środowiska oraz ludzi; nie przewiduje się lokalizacji zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii, o których mowa w przepisach odrębnych.

Wpływ ustaleń projektu planu ogólnego na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego:

- ludzie i ich zdrowie – w rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza również znaczące oddziaływanie na zdrowie ludzi. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko (zdrowie ludzi) można mówić w sytuacji, gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu (dopuszczalne normy zanieczyszczeń) określone w przepisach o ochronie środowiska. Poprzez ustalone przeznaczenie i delimitację stref planistycznych projekt Planu ogólnego nakłada na obecnych i przyszłych użytkowników terenu obowiązki i ograniczenia wynikające ze szczególnych warunków przyrodniczych. Ich realizacja i przestrzeganie powinno zapewnić użytkownikom terenów w ramach obszaru objętego opracowaniem i w jego bezpośrednim sąsiedztwie warunki nie zagrażające zdrowiu i życiu; jednym z celów sporządzania dokumentu planu ogólnego jest optymalizacja warunków życia mieszkańców i użytkowników terenów poprzez uwzględnienie przy projektowaniu wymagań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa ludzi. Zwiększenie produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii może mieć pośredni, ale pozytywny wpływ na zdrowie mieszkańców gminy Gorzkowice. Zmiana źródła ciepła w domach,

na przykład z węgla lub drewna na systemy grzewcze zasilane energią elektryczną lub ciepłem systemowym, może znacznie ograniczyć emisję pyłów zawieszonych. Szczególnie w okresie zimowym, kiedy spalanie paliw stałych przyczynia się do pogorszenia jakości powietrza, zmniejszenie emisji pyłów przyczyni się do poprawy jakości powietrza. To z kolei może zmniejszyć ryzyko wystąpienia chorób płucnych, nowotworów oraz innych schorzeń układu oddechowego.

Ograniczenie rozprzestrzeniania się zabudowy mieszkaniowej pozwala na zachowanie terenów zielonych, które pełnią rolę naturalnych filtrów powietrza, pochłaniając zanieczyszczenia i wpływając pozytywnie na zdrowie mieszkańców. Tereny te, podobnie jak czystsze powietrze, sprzyjają poprawie jakości życia i samopoczucia, szczególnie poprzez możliwość kontaktu z naturą.

Należy jednak wskazać, że rozwój odnawialnych źródeł energii, takich jak farmy wiatrowe i elektrownie fotowoltaiczne, wiąże się z również z potencjalnymi uciążliwościami. Farmy wiatrowe, z uwagi na ruchome części turbin, mogą generować hałas, który bywa odczuwalny, zwłaszcza w nocy, kiedy tło dźwiękowe jest mniej intensywne. Hałas związany z turbinami wiatrowymi, zwany efektem „pulsowania”, może być uciążliwy dla mieszkańców, zwłaszcza w obszarach mieszkalnych, co wpływa na komfort życia i zdrowie psychiczne.

Stworzenie stref gospodarczych, produkcji rolniczej oraz terenów usługowych w gminie Gorzkowice może wygenerować nowe miejsca pracy, co może pozytywnie wpłynąć na warunki życia i zdrowie mieszkańców. Niemniej jednak, niektóre formy produkcji rolniczej, w tym hodowla zwierząt, mogą wiązać się z uciążliwościami, takimi jak nieprzyjemne zapachy oraz odpady, które w przypadku niewłaściwego zagospodarowania mogą stanowić zagrożenie epidemiologiczne.

Zabezpieczenie terenów zieleni urządzonej oraz terenów sportu i rekreacji ma kluczowe znaczenie dla zdrowia dzieci i dorosłych. Daje to młodszym mieszkańcom możliwość aktywności fizycznej oraz socjalizacji, a dorosłym przestrzeń do odpoczynku, spacerów czy spotkań towarzyskich. Wspieranie takich miejsc przyczynia się do poprawy jakości życia, sprzyjając zarówno fizycznemu, jak i psychicznemu zdrowiu społeczności lokalnej.

Jednym z elementów oddziaływania projektowanego zagospodarowania na zdrowie przyszłych użytkowników terenu może być hałas.

Zgodnie Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, w projekcie planu ogólnego wyznaczone zostały tereny, które należy chronić przed hałasem, w celu zapewnienia najlepszego stanu akustycznego środowiska, są to następujące tereny:

- zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży – zaliczone do kategorii nr 2 dopuszczalnego poziomu hałasu w dB;
- zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – zaliczone do kategorii nr 3 dopuszczalnego poziomu hałasu w dB,

- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe – zaliczone do kategorii nr 3 dopuszczalnego poziomu hałasu w dB.

Tabela 8. Dopuszczalne poziomy hałasu dla terenów objętych opracowaniem i wyznaczonych w projekcie planu ogólnego podlegających ochronie akustycznej

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L_{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L_{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L_{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) <u>Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej</u> b) <u>Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży²⁾</u> c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) <u>Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe²⁾</u> d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 112)

Ochrona ww. terenów przed hałasem powinna polegać na:

- utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Pozostałych terenów, tj. terenów zabudowy usługowej, terenów zabudowy produkcyjno-usługowej, terenów eksploatacji powierzchniowej, terenów komunikacji, urządzeń gospodarki wodnej nie zakwalifikowano do podlegających ochronie przed hałasem, są to tereny nienormowane akustycznie.

- rośliny, zwierzęta, bioróżnorodność – ustalone przeznaczenie i delimitacja stref planistycznych w projekcie planu ogólnego ma na celu ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko, w tym świat zwierząt; należy jednak podkreślić, że uruchomienie nowych terenów inwestycyjnych kosztem terenów niezainwestowanych zawsze wpływa negatywnie na świat zwierząt i roślin, tj. przecięcie obszarów migracyjnych zwierząt oraz częściową lub całkowitą dewastację i degradację pokrywy roślinnej. W przypadku realizacji zbiorników wodnych, dolesień mogą nastąpić zauważalne korzyści dla środowiska przyrodniczego. Sąsiedztwo w/w obiektów i terenów może stać się ostoją ptaków wodnoblotnych oraz innych zwierząt i roślin żyjących w takich warunkach środowiskowych.

Eksploatacja powierzchniowa wymusza z kolei konieczność pozbawienia terenu szaty roślinnej łącznie z wierzchnią warstwą gleby oraz zalegających pod nią skał luźnych. Skutkuje to całkowitym odkryciem terenu, a co za tym idzie również migracją zdecydowanej większości populacji zwierząt na tereny sąsiednie. Degradacja terenu następuje stopniowo, w związku z czym przedstawiciele świata zwierząt zamieszkujący ten teren mają czas na znalezienie nowych siedlisk oraz terenów łownych i lęgowych w sąsiednich lasach, łąkach, pastwiskach oraz na gruntach rolnych.

Po zakończeniu eksploatacji oraz procesu rekultywacji, stopniowo wraz z sukcesywnym, zarastaniem terenu przez roślinność niską i wysoką, nastąpi powolny napływ poszczególnych gatunków zwierząt;

- wody powierzchniowe, jednolite części wód powierzchniowych (JCWP): realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego nie powinna w istotny sposób wpłynąć na stan czystości wód powierzchniowych przy zastosowaniu się do zasad dotyczących głównie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, tworzenia warunków pełnej dostępności do dobrej jakości wody wszystkim mieszkańcom, zapewnianie standardów jakościowych zgodnych z wymaganiami norm krajowych i europejskich a także budowę sieci wodociągowej na terenach rozwojowych. Przewidywany rozwój obszarów zainwestowania, narzuca odpowiednie rygory i konieczność podejmowania szerszych działań, prowadzących do uregulowania stanu odprowadzania ścieków w sposób bezpieczny dla środowiska i zgodny z wymaganiami jego ochrony na wszystkich zagospodarowanych terenach gminy. W przypadku realizacji na terenie gminy zbiorników wodnych, pełniących funkcje retencyjne i rekreacyjno-estetyczne zmiany ulegną niewątpliwie stosunki wodne. Zwiększą się zasoby wody, której wykorzystanie możliwe będzie do uzupełniania rosnącego zapotrzebowania na wodę (np. w rolnictwie poprzez nawadnianie przesuszonych gleb), wyrównywania przepływów w cieku dzięki kierowaniu falą wezbraniową oraz do zapewnienia mieszkańcom atrakcyjnych warunków do wypoczynku i rekreacji.

Analiza i ocena zapisów projektu planu ogólnego na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP):

Ustalone w projekcie Planu ogólnego przeznaczenie i delimitacja stref planistycznych starają się chronić wody powierzchniowe przed degradacją i zanieczyszczeniem. Gmina systematycznie rozbudowuje sieć wodociągową oraz poprawia jej stan techniczny. Priorytetowym zadaniem jest uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez jej sukcesywną rozbudowę.

Dla nowych przedsięwzięć inwestycyjnych na terenach działalności gospodarczej należy stosować maksymalną retencję. Wody opadowe z terenów przemysłowo-usługowych oraz innych powierzchni potencjalnie zanieczyszczonych powinny być poddane oczyszczeniu w celu usunięcia piasku, zawiesin i zanieczyszczeń ropopochodnych.

Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy obligatoryjnie wprowadzać zapisy mające na celu ochronę wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami.

Ocena możliwości nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” dla zidentyfikowanych części wód powierzchniowych: biorąc pod uwagę charakterystykę JCWP „Bogdanówka”, „Luciąża od zb. Cieszanowice do Bogdanówki”, „Widawka do Kręcicy”, „Jeziorka”, „Luciąża do zb. Cieszanowice”, „Prudka”, w granicach których znajduje się teren gminy ujęty w opracowaniu (tj. typ, status, oceny stanu i ryzyka, a także derogacje) i ustalenia zawarte w projekcie Planu ogólnego należy stwierdzić, że nie nastąpi pogorszenie JCWP, a w rezultacie cele środowiskowe ujęte w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” nie będą zagrożone;

- wody podziemne, jednolite części wód podziemnych (JCWPd): realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego nie powinna w istotny sposób wpłynąć na stan czystości wód podziemnych przy zastosowaniu się zasad dotyczących głównie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, tworzenia warunków pełnej dostępności do dobrej jakości wody wszystkim mieszkańcom, zapewnianie standardów jakościowych zgodnych z wymaganiami norm krajowych i europejskich a także budowę sieci wodociągowej na terenach rozwojowych. Przewidywany rozwój obszarów zainwestowania, narzuca odpowiednie rygory i konieczność podejmowania szerszych działań, prowadzących do uregulowania stanu odprowadzania ścieków w sposób bezpieczny dla środowiska i zgodny z wymaganiami jego ochrony na wszystkich zagospodarowanych terenach gminy. Powiększenie terenów zainwestowania, a co za tym idzie także zwiększony pobór wody pitnej z warstw wodonośnych znajdujących się pod ziemią nie wpłynie negatywnie na ich zwierciadło. Wielkość nowych terenów, przewidzianych do uruchomienia inwestycyjnego nie rodzi obawy nadmiernego wykorzystywania wody, które mogłoby spowodować powstanie leja depresyjnego, groźnego dla istniejącej równowagi w środowisku. W wyniku eksploatacji powierzchniowej narażone na zanieczyszczenia są wody podziemne. Usunięcie wierzchniej warstwy gleby oraz skały luźnej pozbawia wody podziemne na tym

obszarze określonej miąższości naturalnej ochrony filtracyjnej. W zależności od głębokości zalegania pierwszego poziomu wodonośnego, zalegające nad nim warstwy skalne mogą być wystarczające dla odpowiedniej filtracji, ale również ich miąższość może być na tyle mała, aby wody opadowe wraz ze wszystkimi nieczystościami zebranymi z powierzchni gruntu infiltrowały do poziomów wodonośnych, pogarszając stan czystości wód. Należy jednak podkreślić, że działalność eksploatacyjna nie powinna odgrywać większego wpływu na stan czystości wód podziemnych. Poza ewentualną możliwością wystąpienia zanieczyszczenia wód podziemnych, innym problemem jest możliwość obniżenia lustra wód podziemnych. Uzależnione jest to od głębokości ich zalegania oraz od planowanej głębokości odkrywki. W przypadku przecięcia przez odkrywkę poziomów wodonośnych, może nastąpić obniżenie zwierciadła wód podziemnych. Zmiana stosunków wodnych może mieć charakter miejscowy i zmienny w zależności od warunków atmosferycznych, przemieszczania się prac oraz czasu trwania prac.

Analiza i ocena zapisów projektu planu ogólnego na jednolite części wód podziemnych (JCWPd):

Ustalone w projekcie Planu ogólnego przeznaczenie i delimitacja stref planistycznych starają się chronić wody podziemne przed degradacją i zanieczyszczeniem. Gmina jest w pełni zwodociągowana. Wiejskie ujęcia wód podziemnych są pod stałym nadzorem, podobnie jak korzystanie z zasobów wód podziemnych, których ochrona odbywa się m. in. poprzez stosowanie rygorów określonych w decyzjach zasobowych i pozwoleniach wodnoprawnych.

Na etapie sporządzania miejscowych planów należy obligatoryjnie wprowadzać zapisy o charakterze proekologicznym i ochronnym w stosunku do wód podziemnych np. zakaz budowy ujęć własnych, zakaz odprowadzenia nieoczyszczonych ścieków wprost do gruntu, wskaźniki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do systemu kanalizacji nie mogą przekraczać norm określonych w przepisach o jakości ścieków wprowadzanych do komunalnych urządzeń kanalizacyjnych lub w przepisach lokalnych, do czasu faktycznej rozbudowy kanalizacji sanitarnej i zapewnienia możliwości podłączenia do niej dopuszcza się stosowanie atestowanych zbiorników bezodpływowych (z uwzględnieniem przepisów odrębnych) tylko, jako rozwiązań tymczasowych, wody opadowe z utwardzonych powierzchni i innych powierzchni potencjalnie zanieczyszczonych należy oczyszczać przed wprowadzeniem do odbiornika z piasku, błota i zanieczyszczeń ropopochodnych na odpowiednich urządzeniach podczyszczających, lokalizowanych w granicach odwadnianych terenów na wprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi należy uzyskać pozwolenie wodnoprawne.

Ocena możliwości nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” dla zidentyfikowanych części wód podziemnych: biorąc pod uwagę charakterystykę JCWPd: GW600099, GW600082, GW600098, , w granicach, których znajduje się teren gminy (tj. właściwości fizyczne i chemiczne, oceny ryzyka ilościowego oraz chemicznego, a także derogacje) i ustalenia zawarte w projekcie Planu ogólnego należy stwierdzić, że nie

nastąpi pogorszenie JCWPd, a w rezultacie cele środowiskowe ujęte w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” nie będą zagrożone;

- powietrze – uruchomienie nowych terenów inwestycyjnych, jak też eksploatacja wyrobiska odkrywkowego wpłynie na stan powietrza poprzez emisję zanieczyszczeń do atmosfery; w celu zminimalizowania potencjalnie negatywnych oddziaływań, każdy podmiot będący źródłem zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery jest zobligowany do przestrzegania uregulowań prawnych (przepisy szczegółowe, w tym normy emisyjne). Nie przewiduje się, by odkształcenia parametrów jakości powietrza były znaczące;
- powierzchnię ziemi i gleby – realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego wpłynie negatywnie na stan powierzchni ziemi i gleby – wyrównywanie terenów związane z pracami budowlanymi, wykopy fundamentowe pod nowymi budynkami i ciągami komunikacyjnymi, proces unieczynnienia gleb – są procesami nieodłącznie związanymi z uruchomianiem nowych inwestycji;
- ekosystemy i krajobraz – przekształcanie terenów czynnych biologicznie w tereny pod inwestycje budowlane wpłynie negatywnie na istniejące ekosystemy i na zmianę krajobrazu (np. z rolniczego na mieszkaniowy), również realizowane elektrownie wiatrowe będą stanowiły dodatkowe dominanty w stosunku do już istniejących na terenie gminy;
- klimat – projekt Planu ogólnego nie będzie miał wpływu na ponadlokalne warunki klimatyczne gminy. Nie wystąpi również oddziaływanie zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych na ustalenia projektu Planu ogólnego. W wyniku przeprowadzonych zmian dojdzie do zaburzeń ogólnego przewietrzania w miejscach powstawania nowej zabudowy. Mogą też powstać lokalne anomalie związane z odkrywką i hałdami. Planowanymi obiektami przestrzennymi, które mogą mieć korzystny wpływ na omawiany komponent środowiska przyrodniczego są zbiorniki wodne, zwłaszcza zbiornika Plucice na rzece Prudce. Korzystne dla klimatu lokalnego będą również dolesienia, które mogą być realizowane w otwartej strefie SO;
- zasoby naturalne – wydobycie piasku w obrębach Daniszewice i Sobaków będzie powodować stopniowe wyczerpywanie udokumentowanych surowców;
- zabytki i dobra materialne – projekt Planu ogólnego nie będzie miał negatywnego wpływu na zabytki i dobra kultury współczesnej;
- obszary Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna Natura 2000 to spójny system obszarów chronionych wyznaczonych na obszarze Unii Europejskiej na podstawie zapisów Dyrektywy Siedliskowej i Ptasiej. Celem tworzenia sieci jest umożliwienie zachowania siedlisk przyrodniczych oraz gatunków uznanych za ważne dla Wspólnoty we właściwym stanie ochrony (w ich naturalnym zasięgu) lub tam gdzie jest to stosowne – odtworzenie takiego stanu. Podstawową zasadą ochrony stosowaną na obszarach Natura 2000 jest zasada niepogarszania stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków wynikająca z treści art. 6 ust. 2 Dyrektywy Siedliskowej. Na obszarach Natura 2000 dozwolone jest prowadzenie dowolnego typu przedsięwzięć, pod warunkiem, że ich realizacja nie prowadzi do

pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla ochrony których wyznaczono dany obszar, ani do innych form negatywnego wpływu na te gatunki. Zgodnie z art. 6 ust. 3 Dyrektywy Siedliskowej, każdy plan lub przedsięwzięcie, które nie jest bezpośrednio związane lub konieczne do zagospodarowania terenu, ale które może na nie w istotny sposób oddziaływać, zarówno oddzielnie, jak i w połączeniu z innymi planami lub przedsięwzięciami, podlega odpowiedniej ocenie jego skutków dla danego terenu z punktu widzenia założeń ochrony.

Na obszarach Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Realizacja przedsięwzięć, które mogą wywierać znaczący wpływ negatywny na stan siedlisk i gatunków chronionych na obszarze Natura 2000 może być dopuszczalna tylko w wyjątkowych przypadkach i wobec braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli spełnione są przesłanki opisane w art. 6 ust. 4 Dyrektywy siedliskowej oraz pod warunkiem wykonania działań kompensujących (kompensacji przyrodniczej), zapewniających właściwe funkcjonowanie i spójność całej sieci Natura 2000 (tzn. w pełni lub z nawiązką rekompensujących straty siedlisk i/lub gatunków, jakie nastąpią w związku z realizacją przedsięwzięcia). W przypadku realizacji przedsięwzięcia innego niż mogące oddziaływać znacząco na środowisko winno się wnikliwie rozważyć przed wydaniem decyzji lub przyjęciem zgłoszenia jego realizacji, czy może ono potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000. Na obszarach Natura 2000 nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.

Ustalenia przedmiotowego projektu Planu ogólnego, w ramach obszarów Natura 2000 są analogiczne jak w obowiązującej zmianie Studium uikzp z 2013 r. Obszar „Lasy Gorzkowickie” ma istotne znaczenie dla ochrony 2 typów siedlisk leśnych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Są to dobrze wykształcone lasy olszowe w źródłowym fragmencie cieku oraz grądy (tutaj odmiana małopolska z jodłą pospolitą) w zróżnicowanych ekologicznie podzespołach. Natomiast obszar „Dąbrowy w Marianku” stanowi cenny fragment kompleksu leśnego chroniącego starodrzew dębowy i ma istotne znaczenie dla uzupełnienia rozmieszczenia sieci obszarów chroniących siedliska dąbrów w Polsce środkowej. Nie przewiduje się zmniejszenia powierzchni leśnej. W wyznaczonej strefie SO uwzględnia się zarówno w granice obszaru Natura 2000, jak i w jego najbliższym sąsiedztwie możliwość realizacji dolesień wyznaczonych w ZMIANIE Studium uikzp Z 2013 r..

Mając na uwadze, że zidentyfikowanymi zagrożeniami na ww. obszarze Natura 2000 są: prowadzenie gospodarki leśnej, w tym wycinki, nasadzenia oraz usuwanie martwego drewna, intensywna penetracja terenu związana z ruchem turystycznym, istnieniem dróg i ścieżek, oddziaływania rolnictwa w otoczeniu obszarów (m.in. zmiany użytkowania gruntów, nawożenie, presje krajobrazowe), występowanie i rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych, zanieczyszczenia środowiska oraz porzucanie odpadów, zmiany w stosunkach wodnych oraz procesy naturalnej sukcesji.

6. Ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

(art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Dla potrzeb niniejszej prognozy przeanalizowano możliwe oddziaływania realizacji ustaleń projektu Planu ogólnego na środowisko przyrodnicze w podziale na oddziaływania:

- bezpośrednie – zniszczenie pokrywy glebowo-roślinnej w wyniku zabudowania powierzchni ziemi – nowe obiekty budowlane oraz nawierzchnie utwardzone pod parkingi np. na terenach produkcyjno-usługowych czy usługowych oraz na skutek realizacji zabudowy rekreacyjno – wypoczynkowej w sąsiedztwie Zbiornika Cieszanowice, jak również na skutek budowy zbiorników wodnych (m.in. Plucice); zmiana krajobrazu w wyniku realizacji elektrowni wiatrowych,
- pośrednie – poprzez zajęcie pod zabudowę terenów otwartych (m.in. nieużytków, gruntów ornych) dojdzie do obniżenia różnorodności biologicznej w wybranych częściach miasta i gminy,
- wtórne – ogrzewanie budynków, spalanie surowców energetycznych oraz eksploatacja pojazdów samochodowych są źródłem emisji gazów obniżających odczyn opady atmosferycznych (kwaśne deszcze), na których oddziaływanie narażone są gleby oraz roślinność; w wyniku sukcesywnego zagospodarowania terenów oraz ich funkcjonowania, niektóre gatunki zwierząt mogą, np. zmienić swoje żerowiska i miejsca bytowania, szukając ich z dala od nowych zabudowań,
- skumulowane – na terenach zainwestowanych na skutek lokalizacji obiektów o różnych funkcjach (zabudowa mieszkaniowa, usługowa, produkcyjna, drogi) będą kumulowały się różnego rodzaju zanieczyszczenia – ścieki bytowo - gospodarcze, niskie emisje energetyczne pyłowo-gazowe do atmosfery, odpady stałe komunalne,
- średnioterminowe – unieczynnienie powierzchni ziemi w fazie realizacji inwestycji,
- długoterminowe – po potencjalnym zrealizowaniu docelowego zagospodarowania przekształceniu ulegnie lokalny krajobraz – np. na terenach farm fotowoltaicznych (duże powierzchnie zajęte pod panele), terenach eksploatacji powierzchniowych czy na terenach produkcyjno-usługowych (zabudowa technologiczna, hale produkcyjne), zmiana stosunków wodnych poprzez budowę zbiorników wodnych, rozbudowa infrastruktury technicznej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej zbiorników wodnych wiązać się może ze zwiększeniem emisji hałasu, tworzeniem nielegalnych składowisk odpadów, oddawaniem zanieczyszczeń do gruntu,

- stałe – hałas związany z funkcjonowaniem obiektów np. produkcyjnych oraz infrastruktury drogowej, elektrowni wiatrowych,
- chwilowe – krótkoterminowe – hałas i zanieczyszczenia pyłowo-gazowe powietrza powodowane pracą sprzętu budowlanego występujące w fazie realizacji obiektów np. na terenach produkcyjno-usługowych czy mieszkaniowych,
- pozytywne – najważniejsze pozytywne skutki ustaleń projektu Planu ogólnego zostały szczegółowo wymienione na początku podrozdziału 2 – należy do nich zaliczyć m.in. rezygnację z części terenów zabudowy mieszkaniowej, objęcie strefą otwartą terenów pełniących funkcję przyrodnicze: gleby orne, w tym najwyższej klasy bonitacyjnej, tereny łąk i pastwisk, lasów czy wód powierzchniowych, uruchomione zostaną nowe tereny inwestycyjne, a zwłaszcza elektrownie wiatrowe, których działalność może mieć wpływ na gospodarkę energetyczną regionu (a zwłaszcza gminy),
- negatywne – uruchomienie niezagospodarowanych terenów w celach inwestycyjnych może spowodować zmiany w różnorodności biologicznej obszaru gminy (poprzez m.in. zajęcie terenów zamieszkałych przez zwierzęta, przecięcie ich tras migracyjnych, czy degradację naturalnej roślinności). Powstawanie nowej zabudowy również będzie mieć negatywny wpływ na środowisko – produkcja odpadów, przekształcenie fizjografii terenu oraz zmniejszenie terenów otwartych. Budowa elektrowni wiatrowych, pomimo płynących z nich korzyści, będzie mieć wpływ na zwiększenie emisji hałasu oraz ograniczenia w zakresie użytkowania, zagospodarowania terenów bezpośrednio zlokalizowanych przy ww. inwestycji.

7. Możliwości ograniczenia negatywnego oddziaływania ustaleń projektu planu na środowisko przyrodnicze

(art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Projekt planu ogólnego został sporządzony na podstawie analiz obecnego zagospodarowania, obowiązującego miejscowego planu, ustaleń zawartych w obowiązującej zmianie Studium uikzp z 2013 r., wniosków mieszkańców, władz gminy i instytucji. Podczas jego sporządzania kierowano się zasadami zrównoważonego rozwoju i rozwiązania alternatywne były analizowane na tym etapie. Rozwiązania przedstawione w niniejszym projekcie uwzględniają w wyważony sposób potrzeby społeczne, ochrony środowiska, rozwoju gospodarczego i ograniczeń prawnych.

Możliwość ograniczenia negatywnych ustaleń projektu Planu ogólnego należy upatrywać w nakłanianiu inwestorów do jak najbardziej restrykcyjnego stosowania się do ustaleń wynikających z obowiązujących dokumentów planistycznych sporządzonych dla terenu gminy (m.in. plan ogólny, miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, opracowanie ekofizjograficzne), traktujących cele ochrony przyrody i krajobrazu jako ważny priorytet.

Ustalane w projekcie Planu ogólnego strefy planistyczne i wskaźniki zagospodarowania i kształtowania poszczególnych terenów należy traktować jako zalecane minimum w procesie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego.

By ograniczyć skutki przekształceń obszaru objętego projektem Planu ogólnego należy dążyć do ich uszczegółowienia w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które oprócz terenu wsi Gorzkowice winny być sporządzone dla terenu funkcji rekreacyjnej koło Zbiornika Cieszanowice, elektrowni wiatrowych oraz wsi, w których występują tereny zabudowy mieszkaniowej o innej strukturze przestrzennej niż pas sytuowany wzdłuż drogi, a także dla innych terenów w zależności od potrzeb.

8. Rozwiązania alternatywne do projektu Planu ogólnego

(art. 51 ust. 2 pkt 3 lit. b ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Niniejszy projekt planu ogólnego określa jedynie kierunek przeobrażeń poszczególnych terenów, natomiast sama realizacja zapisów zawartych w ww. opracowaniu i ich skutek zależy przede wszystkim od stopnia zaangażowania w problemy ekologiczne gminy Gorzkowice władz samorządowych oraz samych inwestorów. Zaproponowane w projekcie planu ogólnego rozwiązania w zakresie przeznaczenia terenów, sposobu ich zagospodarowania gwarantują prawidłowe funkcjonowanie omawianego obszaru. Alternatywnym rozwiązaniem w stosunku do projektu Planu ogólnego byłoby niewprowadzanie proponowanych zmian w analizowanym obszarze i pozostawienie w dotychczasowym użytkowaniu. Niewyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych: przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe oraz pod rozwój usług (w tym elektrowni wiatrowych i słonecznych), produkcji i innych form działalności gospodarczej, co znacznie ograniczyłoby możliwości rozwojowe gminy.

W odniesieniu do pozostałych terenów, zwłaszcza elektrowni słonecznych i wiatrowych, nie byłoby to rozwiązanie optymalne, bowiem jest to przeznaczenie uwzględniające działania proekologiczne.

Innym rozwiązaniem jest umożliwienie zmiany poszczególnych funkcji terenów z jednoczesnym wprowadzeniem zapisów zastrzegających kwestie proekologiczne (np. podwyższenie wskaźnika minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, czy obniżenie wskaźnika maksymalnej powierzchni zabudowy). Byłoby to korzystniejsze z punktu widzenia ochrony środowiska, lecz stałoby w sprzeczności z polityką funkcjonalno-przestrzenną gminy wyrażoną w dotychczas obowiązujących dokumentach.

Analiza ustaleń projektu planu ogólnego pozwala stwierdzić, że projekt w optymalnym stopniu spełnia podstawowe wymogi z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego gminy.

9. Informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Niniejsze opracowanie w niezbędnym zakresie informację wynikające z prognozy oddziaływania na środowisko sporządzonej dla zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gorzkowice, zatwierdzonej uchwałą Nr XXXIV/211/2013 Rady Gminy Gorzkowice z dnia 16 listopada 2013 r. i które w zasadniczej części są aktualne.

10. Przewidywane metody analizy realizacji projektowanego dokumentu

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Metoda analizy realizacji projektowanego dokumentu polega na ocenie projektowanego oddziaływania oraz skuteczności przewidywanych w ustaleniach projektu Planu ogólnego działań zapobiegających, ograniczających, kompensujących negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze i w razie potrzeby zaproponowanie dodatkowych uzupełnień.

11. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. d ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego nie będzie skutkowała transgranicznym oddziaływaniem na środowisko.

12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

(art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. e ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku [...] – tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940) dokument jakim jest sporządzane planu ogólnego wymaga przeprowadzenia odrębnego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko projektu ww. planu poprzedzoną uzgodnieniem z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Łodzi oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Piotrkowie

Trybunalskim, co do zakresu i stopnia jej szczegółowości oraz obwieszczeniem Wójta Gminy Gorzkowice o możliwości składania wniosków do sporządzanej prognozy.

Obecnie politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego w obszarze gminy Gorzkowice określa zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy zatwierdzona uchwałą Nr XXXIV/211/2013 Rady Gminy Gorzkowice z dnia 16 listopada 2013 r., która nie jest aktem prawa miejscowego i które stanowi czwartą edycję tego dokumentu planistycznego.

Zgodnie z art. 67 ust. 4 ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023, poz. 1688) bez planu ogólnego po 30 czerwca 2026 r. (terminie ustalonym w ustawie z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2025, poz. 527)) nie będzie możliwe uchwalenie nowego lub zmiany obowiązującego miejscowego planu ani wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Więc sporządzenie planu ogólnego jest dla gminy konieczne.

Sporządzany obecnie Plan ogólny gminy Gorzkowice, do którego Rada Gminy Gorzkowice przystąpiła uchwałą Nr II.13.2024 Rady Gminy Gorzkowice z dnia 20 maja 2024 r., po zatwierdzeniu będzie stanowić akt prawa miejscowego, który zastąpi dotychczasową ww. zmianę Studium uikzp z 2013 r.

Należy wskazać, iż forma i zapis tego projektu planu ogólnego wynika wprost z wymagań ww. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i jest znacząca różna od obowiązującej zmiany Studium uikzp z 2013 r..

Niemniej jednak ustalenia dotyczące przeznaczenia poszczególnych terenów (poza ograniczeniem terenów przeznaczonych dla funkcji mieszkaniowej i wyznaczeniem pojedynczych nowych terenów o innym przeznaczeniu) oraz ich wpływ na środowisko pozostają w dużej mierze aktualne.

Analizowany dokument kontynuuje główne kierunki polityki przestrzennej gminy przyjęte w zmianie Studium uikzp z 2013 r., wprowadzając zmiany wynikające z konieczności dostosowania do obowiązujących przepisów lub stanu faktycznego zagospodarowania oraz planowanych zamierzeń artykułowanych w zgłoszonych wnioskach.

W związku z powyższym treść prognozy oddziaływania na środowisko sporządzonej dla potrzeb ww. zmiany Studium uikzp, została zweryfikowana w niezbędnym zakresie.

Niniejsza prognoza jest podzielona na trzy zasadnicze rozdziały, które dotyczą:

– informacji ogólnych na temat sporządzanego dokumentu, jego podstaw prawnych, przedmiotu i celu opracowania oraz materiałów wykorzystywanych przy sporządzaniu prognozy:

- przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Planu ogólnego gminy Gorzkowice,
- zgodnie z obowiązującymi przepisami, głównym celem niniejszego opracowania – prognozy – jest zaprezentowanie społeczeństwu i organom opiniującym ww. projekt, zagrożeń dla środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi, jakie mogą wynikać z realizacji projektu Planu ogólnego,

- celem prognozy jest wstępne ustalenie zakresu uciążliwości dla środowiska, jakie mogą wystąpić pod wpływem ustaleń projektu Planu ogólnego oraz wskazanie metod ich zmniejszania lub wykluczenia,
- zastosowana w niniejszym opracowaniu metoda sporządzenia prognozy polegała na porównaniu funkcjonowania obszaru objętego opracowaniem pod względem ekologicznym w chwili obecnej, z funkcjonowaniem przewidywanym, jako skutek realizacji ustaleń projektu Planu ogólnego,
- niniejszą prognozę opracowano w oparciu o wymogi: ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940);

– analizy i oceny stanu istniejącego środowiska:

Przedstawiono istniejący stan środowiska uwzględniając położenie fizycznogeograficzne gminy, rzeźbę terenu, budowę geologiczną, surowce mineralne, warunki glebowe, warunki wodne (wody powierzchniowe i podziemne, zagrożenie powodziowe), warunki klimatyczne, szatę roślinną i świat zwierzęcy, walory krajobrazowe oraz powiązania przyrodnicze z otoczeniem. Uwzględniono istniejące obszary i obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną, tj. Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Widawki”, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Lasy Gorzkowickie” kod obszaru PLH100020 oraz „Dąbrowy w Marianku” kod obszaru PLH100027, 18 użytków ekologicznych, 9 pomników przyrody. Uwzględniono również stan dziedzictwa kulturowego, w tym 11 obiektów o znacznych wartościach historycznych i kulturowych objętych ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub gminnej ewidencji zabytków. Gmina Gorzkowice nie posiada na swoim terenie obiektów lub zespołów stanowiących dobra kultury współczesnej;

– analizy i oceny projektowanego zagospodarowania:

Generalnie tereny inwestycyjne wyznaczone w projekcie Planu ogólnego zostały już wyznaczone w obowiązującej zmianie Studium uikzp z 2013 r.. Projekt planu ogólnego, poza częściowym zmniejszeniem powierzchni terenów mieszkaniowych, co wynika z konieczności dostosowania do wymogów aktualnie obowiązujących przepisów, adaptuje zdecydowaną większość przesądzeń wynikających z w/w dokumentu określającego zasady kształtowania przestrzeni gminy.

Zgodnie z polityką przestrzenną określoną w zmianie Studium uikzp z 2013 r. układ funkcjonalno-przestrzenny gminy oparty jest na kontynuacji i rozwoju istniejącej struktury z uwzględnieniem przyjętego systemu ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych oraz powiązań zewnętrznych, w tym z sąsiednimi gminami.

Zgodnie z polityką przestrzenną określoną w zmianie Studium uikzp z 2013 r. w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej gminy można wyróżnić cztery główne strefy zagospodarowania przestrzennego.

Są to:

- strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej – o najlepszych warunkach glebowo-rolniczych, do których zalicza się tereny położone w obrębach ewidencyjnych: Bujnice, Cieszanowice, Gorzkowiczki, Szczukocice Majątek i Sobaków,
- strefa systemu ekologicznego, obejmująca: doliny rzek Łuciąży wraz z fragmentem zbiornika Cieszanowice oraz Prudki – lokalnych korytarzy ekologicznych, które pełnią rolę korytarzy hydrograficznych i przyrodniczych, doliny mniejszych rzek i cieków – ciągów ekologicznych stanowiących powiązania o znaczeniu lokalnym, kompleksy leśne znajdujące się na skrajach gminy: północno-zachodnim, południowo- zachodnim, w części środkowo-wschodniej oraz południowo-wschodniej stanowiących obszary węzłowe – powierzchniowe o dużym bogactwie biocenotycznym, mniejsze skupiska leśne, parki historyczne – chronione jako zabytkowe (w zespołach dworsko-parkowych w: Bujnicach, Sobakówku, Żuchowicach, Szczepanowicach oraz parki dworskie w: Cieszanowicach, Gościnnej, Kotkowie, Sobakowie, Gorzkowicach, Gorzkowiczkach, Szczukocicach i Wilkoszewicach), tereny predystynowane do zalesień oraz lokalizacji planowanych zbiorników wodnych: „Plucice” na rzece Prudce, „Pieńki Stolarskie”, „Krzemieniewice”, „Kotków” na rowach melioracyjnych,
- strefa zurbanizowana obejmująca tereny zabudowy wiejskiej poszczególnych jednostek osadniczych (istniejącej i projektowanej), w tym: zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zagrodową, usługową, działalności gospodarczej oraz obsługi technicznej. Do strefy tej należą również tereny zieleni urządzonej (cmentarz w Gorzkowicach, zieleń przy obiektach użyteczności publicznej oraz ogrodów przydomowych),
- strefa rozwoju obejmująca tereny, na których planowana jest zmiana przeznaczenia dla potrzeb zabudowy mieszkaniowej, usługowej i gospodarczej, w tym obiekty energetyki słonecznej i wiatrowej, wydobywania kopalin wskazane na terenach predysponowanych dla lokalizacji takich funkcji na podstawie uwarunkowań rozwoju przestrzennego, wyznaczonego OUZ, wniosków osób i instytucji, a także zamierzeń inwestycyjnych gminy.

Na ich podstawie w projekcie planu ogólnego ustalono strefy planistyczne o zróżnicowanym przeznaczeniu: strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową wielorodzinną – SW, strefę wielofunkcyjną z zabudową mieszkaniową jednorodzinną – SJ, strefę wielofunkcyjną z zabudową zagrodową –SZ, strefę usługową – SU, strefę gospodarczą – SP, strefę produkcji rolniczej – SR, strefę infrastrukturalną – SI, strefę zieleni i rekreacji – SN, strefę cmentarzy – S.C., strefę górnictwa – SG, strefę otwartą – SO i strefę komunikacyjną – SK;

- potencjalnych skutków dla środowiska przyrodniczego ustaleń projektowanego zagospodarowania:

- na skutek realizacji ustaleń projektu Planu ogólnego nieznacznie zwiększy się emisja gazów i pyłów do powietrza, wzrost zanieczyszczenia powietrza będzie uzależniony od postępu urbanizacji i rodzaju stosowanych paliw grzewczych,
- w ramach obszaru objętego projektem planu ogólnego będą wytwarzane odpady związane z pobytym ludzi, odpady związane z eksploatacją obiektów, odpady związane z funkcjonowaniem ewentualnej działalności usługowej,
- rodzaj i poziom hałasu jest nierozzerwalnie związany z postępowaniem urbanizacyjnym, największa uciążliwość akustyczna będzie związana z drogą krajową nr 91. Źródłem emisji hałasu będą także zakłady produkcyjne, gospodarstwa hodowlane, a także planowane elektrownie wiatrowe. Również hałas lokalny zwiększy swoją uciążliwość, w wyniku rozwoju urbanizacyjnego gminy, z którym nierozzerwalnie wiąże się rozwój lokalnego systemu komunikacyjnego,
- ruch komunikacyjny będzie miał wpływ na immisję zanieczyszczeń produktów spalania paliw na tereny położone w ich bezpośrednim sąsiedztwie, na obszarze gminy nie przewiduje się lokalizacji obiektów, których funkcjonowanie mogłoby przy respektowaniu przepisów powodować zanieczyszczenie gleby lub ziemi,
- w związku z wykopami pod fundamenty nastąpi naruszanie wierzchniej warstwy gleby; lokalizacja zabudowy na obszarze objętym opracowaniem wpłynie zatem na naturalne ukształtowanie terenu,
- projektowane zagospodarowanie może wiązać się z emisją pól elektromagnetycznych – np. prowadzenie nowych odcinków sieci elektroenergetycznych, urządzenia fotowoltaiczne,
- realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego może wpłynąć na stan powierzchni ziemi i gleby – wyrównywanie terenów związane z pracami budowlanymi, wykopy fundamentowe pod nowymi budynkami i ciągami komunikacyjnymi, proces unieczynnienia gleb – są procesami nieodłącznie związanym z uruchamianiem nowych inwestycji,
- realizacja ustaleń projektu Planu ogólnego nie powinna wpłynąć na stan wód powierzchniowych i podziemnych, jak również na klimat,
- przekształcenie terenów dziś otwartych, użytkowanych rolniczo na tereny zabudowane może wpłynąć negatywnie na szatę roślinną oraz zwierzęta na nich bytujące – np. zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej, zabudowa, powstawanie ogrodzeń, skomunikowanie obszaru,
- projektowanie zagospodarowanie wpłynie na istniejące na danym obszarze ekosystemy i otaczający krajobraz – tereny otwarte zostaną częściowo zabudowane, a elektrownie wiatrowe będą stanowiły dodatkowe dominanty,
- projektowane zagospodarowanie nie wpływa na ciągłość i funkcje istniejących ekologicznych korytarzy ekologicznych poprzez utrzymanie dominacji stref otwartych, ograniczenie nowych funkcji do terenów już przekształconych oraz zasadniczo lokalizację potencjalnych inwestycji OZE

poza głównymi szlakami migracyjnymi, co sprawia, że jego oddziaływanie na korytarze ekologiczne i migracyjne należy ocenić jako neutralne lub nieistotne,

- możliwości ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko należy upatrywać w nakłanianiu inwestorów przez władze gminy do restrykcyjnego stosowania się do ustaleń wynikających z obowiązujących dokumentów planistycznych oraz przepisów ochrony środowiska oraz obligatoryjne wprowadzanie kolejnych ustaleń proekologicznych do planów miejscowych stanowiących rozwinięcie ustaleń planu ogólnego.

W projekcie planu ogólnego utrzymano zrównoważony kierunek rozwoju przestrzennego gminy w okresie najbliższym, w perspektywie, jak również w okresie kierunkowym.

Planowane zmiany zagospodarowania, w zdecydowanej większości ustalone w dotychczasowej zmianie Studium uizkp z 2013 r. wpłyną na stan środowiska. Wystąpi szereg czynników, które w różnym stopniu: bezpośrednim, pośrednim, wtórnym, skumulowanym, krótko-, średnio- i długoterminowym, stałym i chwilowym, pozytywnym i negatywnym oddziaływać będą na poszczególne elementy środowiska. Wpływ na zmiany zachodzące w środowisku będą miały inwestycje: rozbudowa zabudowy usługowej, produkcyjnej, magazynowej, składowej; powierzchniowa eksploatacja surowców mineralnych; rozwój funkcji produkcyjnej, magazynowej, składowej, usługowej i produkcji energii z odnawialnych źródeł. Należy jednak wskazać, że na znacznej powierzchni gminy zachowuje się dotychczasowe rolnicze użytkowanie, co przyczyni się do zapewnienia trwałości procesów przyrodniczych na obszarze zainwestowania gminnego oraz zapewni odpowiednie warunki klimatyczne i system przewietrzania.

Realizacja projektu Planu ogólnego wiąże się z efektami gospodarczymi oraz skutkami powodowanymi w środowisku. Więc powinna odbywać się w sposób ograniczający lub zapobiegający negatywnym skutkom planowanego rozwoju gminy na środowisko.

Inwestycje, w tym obejmujące wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, powinny zostać zrealizowane przy zastosowaniu wszelkich norm i obostrzeń zawartych w obowiązujących przepisach, tak, aby ich oddziaływanie na środowisko przyrodnicze oraz na najbliższe sąsiedztwo było jak najmniejsze.

Oświadczenie

w trybie art. 74a ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881, 1940)

Oświadczam, iż jako osoba kierująca zespołem sporządzającym prognozę oddziaływania na środowisko sporządzoną dla projektu planu ogólnego gminy Pątnów spełniam wymogi wynikające z art. 74a ust. 2 pkt. 2. Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

dr inż. arch. Danuta Mirowska-Walas